

M. 11735:1-212.

ACC. N:R.

Landskap: *Skåne*

Upptecknat av: *Ligfrid Svensson, Lund*

Härad: *Albo, Ingelstads ö.
Jämsstads häraden*

Adress:

Soeken:

Berättat av:

Uppteckningsår: *1923;*

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Årets arbeten ö. fester.

*Bröllop, födsel, sjukdom, död och
begravning.*

Fägnar.

Folkvisor.

Ordspråk ö. ordstäv.

*Denna upp-
teckn. påtogs-
fades år 1951
bland dottr.
Svensson
kvartalsrapport.*

Skriv endast på denna sida!

231

M. 11735

*biggsidansöfn
III: samlingen*

FABRIKSMÄRKE.

N:o 806

M.11735

M.11735

Folkminnen
från

Albo, Ingelstads och Järrestads
härad.

Upptecknade sommaren 1923
- och understöd av stycken Cavallius sifteleen -
av

Sigfridsvensson
fil. stud. Upps. nat.

Anders Jönsson Krok:

(Mälarhusen, Flagestad, Löderups: n.
Född på samma plats och vistats
där så godt som hela sitt liv. 80 år)
Har varit älfiskare.

Förr i tiden, när de gick till dans,
skode de lag med en 25 till 30 man.
Då skulle där vara gille, det gick
omkring på dem, två stycken skulle
tjuda varje kväll. Det började se-
dan fastan var gängen och fortratte
varje söndag med undantag av bön-
dagarna.

Alltid sommarafton gick de omkring
och njög för ägg. Drängarna eller
"öjapägarna" som de sa, alltså de
äldre, kunde få ända till en 60 styck
ägg. Pojkarna fick ju också fast inte
så många. Ja, de gick för sej själva.
Pojkarna kunde vara ända till en 17-
18 år. Nej, några majvisor hade de inte.
De njög en visa på ett ställe, en på

ett annat. Jag kommer ihåg att vi sjöng:

Min gud jag kommer nu med Tärar
och faller ödmjuk i din famn
som lagligen de djupa fårar,
som hungern plöjer i vårt land

De små de gå och
och rucka för en ömklig kvad
de gamle som på kryckor falla
ha aldrig sett en sådan tid,
ty folket löper av och an
men Jancka få som hjälpa kan.

Ja, jag minns den inte riktigt. När de
hade njungit gick de till det ställe där
de skulle ha gillet. Då fick de alltid
kokta ägg till frukost. Jag kommer
ihåg att jag fick ägg i ^{ett} kaluskinusäck
som jag skulle springa till gillesgår-
den med så frukosten kunde vara
färdig till de kom. Sen gick de hem
och lå sig och så började gillet på

Eftermiddagen midsommarsdag. Ja, den
långa dansen var att de skulle ut och
vandra. Då blev de inbjudna på
ställen.

Majsting hade de inte då.

Det är väl en 30 år sedan eller
så där, ^{sejden} de började njunga den förste
maj.

När de skulle börja i mar-
ken skulle dragarna, de hade ett
par stutar och ett par hästar, gå
över en yta och en tie innan de
spändes för. Jag har själv sett det
när jag hjälpte till Nils Truls. Det
var för att inte trollen skulle få makt
med dem.

Flöre och ärter såddes så fort
man kunde.

Yorn såddes inte för ran den
16, 17 och 18 maj. Då hade man haft
marken i ordning förut men den

fick ligga så länge. De hade något slags korn som kallades för Skimmelskorn. Det var stort i kärnan som vetk och hade nästan inga ägg.

Det var tid att så korn när juleträden hade så stora blad som mussåron.

Nu ha vi stora förändringar i väderleken. Förr kunde det bli mödriver så stora som längorna. I maj kunde fruntimrerna gå barfotade och bararmade.

De gamle talade om "Lven Truls vinter". Det blev så mycket mö den 13 maj så de kunde inte begrava honom. Ja, det var förrän min tid.

Blasius eller Sant Blas la de ut en halmviska. Plästo den bort blev det ont om foder, blev den liggande blev det ett gott år.

Så länge "fröna" (= grodoma) korra före Valborg så länge skulle de upphöra att korra efter d. v. s. det blev

kallt och bläsigt.

Tor månad var mats månad. Då skulle de börja att lägga sig i dagsljuset den första torsdagen för att där skulle bli talg i "värarna" (= baggarna). Det var inte varje dag utan bara om Torsdagarna.

Den förste som "bröd middingen" (= tog första greptaget i gödselhögen) skulle ha vantar på. Men varför, vet jag inte.

Skäitordag skulle alla dörrar korsas med kret för att trollen skulle hållas borta. Likaså ngustygget. Där var prat om dem som reste till Bläskulla också.

Det hände långt före min tid. Det var en tjej vid Lynsbjers backe (Häger-Tad) där en Mats Andersson var barnfödd. Han talade om att när han

var jag så hände det en kväll, när det var märskent att en trollpacka kom dit. Hon hade bröst som var så stora som spannar och deras dund hoppade upp i pottarna (spegelkanna) på henne. Mannen blev kvar men de andra sprang och gömde sig. ~~Han tog~~ Hon hade en slarv som hon slog sej på axeln med. Mannen tog henne om armen och ledde henne ut. Hon gick ut i björbackarna och hunden följde med. Han kom inte igen förrän om tre dagar.

Det var när byhören en gång gick och vaktade. Trollen hade lagt upp en brödspada och det var fråga om han ville laga den. Det gjorde han och la den på sin platt igen. Så fann han ett bröd. Han tog det och stod och tittade på det. Då sa det, att han gärna kunde äta det för det var av bondens bästa råg.

Jag tror det var samme byhöre det en gång hände något annat. Trollen hade dvärghatten som gjorde att när de hade dem på sej, så var de osynliga. Byhören hörde hur de sa: Låt mej få en, låt mej få en. Och då sa han: Ja, och låt mej få en. Han fick en och då kunde han se Trollen. Där var gille hos en bonde. De togo dit och han följde med. Och där såg han hur de satte sej till knippels (= kände sej hemmastadda)

< Det var en som talade om för mig. Han hade varit i Simrishamn och när han var på hemvägen så fick han se två skator som drog en sked och det var ett ax i skeden. Så vände en gård där han såg liksom gaveln lyfts av och det "valade" som där hade hållits av ett helt rådlöss. Men när han kom dit var allt i sin ordning igen och han såg ingenting. >

Det var en bonde som stod
 sej bra. Han hade en son som var
 präst. Han kom en gång och hälsa-
 de på sin far, men hans hästar fick
 inte lov att stå i fred om natten. Han
 hade fäst dem vid krubban, men om
 morgonen stod de vid var sin sida om
 spiltan. Det hände ett par mornnar. Han
 förstod då att det var sant som de sa att
 far hans hade goanisse. Fadern erkände det
 också till sist. Prästen började läsa. Då visade sig
 en pojke med röd fäppluva. Prästen fråga
 om han tjänste hans far. Ja sa han. Sen blev
 länge. Sen två år. Vad har du för det om året.
 En ledamot (fingerled). Då högg prästen sin
 finger av sin far. Sen slach han med en syl
 och häll genom blyet i förstret och började läsa.
 Och pojken måste igenom där, fast han gorydde
 förskräligt.

Här kan höri talas om Gerte Jäp-
 pa. Hon skulle ha vistats mycket i
 den gården där Jöns Henriksson bodde.
 När de talade till henne, vätte hon
 lass för dem. Du är så slarvig Jäppa,
 sa de. Jäpp, jäpp, sa hon. Hon gick
 baklänges ner i brunnarna. Här var
 en präst här som kallas prosten Ek, her

är begravd där eken står på kyrko-
 gården (Löderup). Han kunde med
 trollkonster och han manade ner
 henne. Det var i Kroks köl (Flagstod).
 Han läste så hon sjönk i jorden.
 Hon slog boken ur handen på honom
 men han läste utän till och ner
 måste hon.

Vallamannen regerade omkring
 med en stor krigshär. Prosten Ek
 bannsatte honom så jorden veddes
 under fötterna på honom. Eller på
 under hästen när han var ridande.
 Vallamannen skulle därför avliva
 honom. Han flydde då till kyrkan
 och där satte han sej vid altaret och
 skrev ett brev. De började lugga i dören.
 Där nyms märken i den och efter kulor
 också. Då gick prosten Ek frim och
 sa att förran de skulle ruinera Guds
 tempel så skulle han släppa livet till.
 Så blev han halstuggen. Utanför dö-

ren till vänster låg en sten, där det syntes liksom en stor blodpöl. Så fort som blodet hade gått bort blev fläcken rödmålad till minnes. Prostén Ek liksom tvivlade på sej självt. Det stod i brevet som han skrivit: "Ni skall slå en Torr skepälle i min grav. Grönkar den blir jag salig." Vallamannen kunde inte leva länge. Det var för bannlysningens skull. Han satte sej på en krutffärding och sprang i luften. Läret flög ändå bort till Övrabyborg. Han hade så mycket krigsfolk. Vallamannen, att han kunde ställa upp två led från Tosterup och ända till Ystads port. Han hade en nysträ i Höpenhamnen som han var rädd för att hon skulle komma med en krigshär och avliva honom.

Vi hade en som hette ~~Stak~~ Skytt. Han reste om nätterna. Det

var en välrad eller så lär någon ting. Han red till häst och han hade två hundar. Det var en gång en kvinna som mötte hundarna. Han blev rädd för dem och gav dem bröd. Men de blev hindrade på det viset. När hon mötte honom sa han till henne att de skulle hon inte göra. Han fråga henne: Var Blåk före Brun? Ja, sa hon. Då skall hon inte nå Borrvarabacken (Borrby) i natt, varade han. Det var Trollgaskan, som han menade som han var efter.

Flåkan, min bror, sa att han mötte visst Stak Skytt en kväll. Men det kan han själv bättre tala om.

Natkravnen var en välrad som gick igen. Han skulle resa till Kristi grav, men han nådde aldrig dit. Han skulle en gång fånga en

jägare som var ute på jakt. Jägaren började skjuta på honom. När skotten tog flog han avsides, men när de hade gått av kom han igen. Till sist hade jägaren inte fler skott. Han slängde geväret och sprang och gömde sig. Men när han kom igen var det bänderbrutit. Glade han blivit kvar hade han blivit dödad.

Ja, goa vätta det var en plägsed. Julafton, nyårsafton och trettonafton gick de ner i stallet och slog lite öl till var och en av kreaturen. Det kallade de för att ge goavätta.

I parken vid Övedskloster står flickan som trampade på brödet. Där var en visa om henne. Det var i Pommern det inträffade. Där stod: I Pommern, det sköna land.

Vi var hos Per Isaksson (Sjuts-

torp) för en flicka som hade fallande sjukdom. Han hade gävt medicin. Han visste reda på alla slags blommar som fanns. Han fick medicin, men det hjälpte inte. Han tog 50 öre för det.

Åsumsprägen hade ett annat sätt. Han såg i ett linbygg rood som fattades.

Det var en gång ett par drängar som tog milan av en häst och kom till honom med. Och så skulle han säga vem som talat hästen. Men han sa till dem: Kom inte och gör det en gång till för då går det olyckligt. Hästen står hemma i stallet.

En gång blev han ätadad. För det var ju kvacksalveri. De kom och hämta honom, när han skulle till kungs. Han kom upp i vagnen, men hästarna gick baklänges. Ja, de makta inte dra så då får jag väl gå av igen, sa han. Men de hade gått ut i en rågrötycke och det gjorde han mistället åtal av. boks sid 34

Håkan Jönsson Krok:

[Målarhusen, Hagestad, Löderups s: n.
- Bröder till föreg. meddelare. - Har varit
byaspelman och älfiskare - 83 år]

De gick omkring midsommar
afton och sjöng för. De sjöng först
psalmer, men så tror jag att det blev
förbjudet. Det var olika visor som
sjöngs. En av Fritjofs sånger:

Du Heimkrin glas ganna, du hög nord
du får ej slanna, uppå vår jord.
Där var närm del av den sången som
var på annan melodi och som vi in-
te kunde sjunga. Den stod tryckt
i en bok som jag hade. Där stod mycket
om Fritjof och Björn. De sjönga också:

Se, fågel varför kvittrar du
ej mera glad för mig
när jag var fri så hörd jag
var morgon uppå dig.

De hade gillet midsommarsdag. Då sam-

lades de vid 3-4-tiden och då hade
morskan på stället bakat äggkakor
och gjort i ordning. När de sprang
den långa dansen var spelman-
nen före och så följde alla de andra
efter. De sprungo ända till det ställe
där en annan by hade gille och där
blev de inbjudna. Jag kommer ihåg
en gång att Sandbyarna (Sandby-borna)
kom hit här till Målarhusen. Jag
tror att det var överenskommit fönt.
Drängarna och prägarna hade var för sig.
Min farbror spelade en tid för drängarna
och jag för prägarna. Alla hade de
gille midsommarsdag. Och det var
gille om måndagen också.

De skulle börja att plöja
i mars månad. Men då kunde det
ofta vara den värsta vintern.

Per med den heta stenen så
de. Det var Peter Kathed, då skulle det
föd lika mycket ovan som under jord.

Den gamle vären (= baggen),
alltså den som hade övervintrat
skulle de slakta den 24 augusti, det
är Bartolomeus.

Då skulle också bina dödas.
De rökade ihjäl dem förr i tiden. Där
gjordes ett hål i marken så stort i
omkrets som kupan. I mitten sat-
tes en pinne med en klycha och i
den fästes en lopp som hade doppats
i smält svavel och som tändes på.

Så sattes kupan över och jorden prä-
skades till intill. Efter en kvart eller
så tog den bort och då var bina
döda. — Över kupan där samhällen
skulle övervintra sattes en kärve lång
halm och hålet meetades igen med
lera.

Michaelsdagen skulle fran-
timmerna ha älfångsten. De fick gör-
ra med den vad de ville. Men de
skulle istället bjuda på sina manna.
Jag minns hur en morron en michaels-

dag jag och min kamrat blev bortbjud-
na till min brors och hans kamrats
bod. När som det var kom min
brorskvinna och den andre fiskarens
kvinna ner där och hade stektägg
och brännvin med sej.

~~Att~~
När de skulle köra första
lasset ut skulle mannen ha skinn-
~~antar~~ mossa och stora påsar vantar
på sej om det var aldrig så vänt.

När de skulle ut och så satte
de en kniv som där var stäl i, i
hörnan. Där välte de säkorgen vid
sidan om kniven. Sen slog de tre
jordklumpar ^{mot} på bottnen. Sen tog
de sädesborg och kniv.

Vid julen skulle de ha ett stort
fat med svinkavud på. Och på det
var hängt korv och sidant. Det skulle
inte röras förrän julen var slut, fest

redan Trettonafton började de skära
av öronen.

Trettonafton skulle de ha
mjölgröt att fylla gluggarna med,
sa de.

Min mor slog ut lite öl och
brännvin till djur och sa: "Här har
du goaväta, att du ska bevara mej
och mina. Far bara skatta åt det. Det
var Trettonafton.

Olika berättare:

Det var en gång två väskyt-
tar som kom till ett björnide. De
undrade på vad det var och den
ene kröp in där. Men då kom björ-
nen. "Va e de, som skymmer i håla",
frågade den som var därinne. "Om
inte ja höll i tyssa, så finge du
nog se va som stegnde i håla" svar-
de den andre, som höll björnen i
nansen.

Lars Svensson
Hagertad, Löderup. - 57 år.
(Se I sid 97.)

Jag har hört talas om att
de skulle gräva ned en levande orm
i ett krus i stället. Det skulle vara för
att där skulle bli tur.

De o

Frans Österlund talade om
att Måns Tröskare skulle läsa bort

rättor och möss för honom. Men detka-
de inte gått. Då hade han sagt att det
var stälträttor.

D: o

Måns Tröskare botade folk också. Det
var en som han skulle bota. Men den
kom igen och sa att han var lika dålig.
Ja, sa han, du skulle aldrig ha pissat
(= kastat vatten) vid det där Trädet.

D: o

De talade om att hästar blevo omme
blästa. Då skullnade de i huvudet. Jag
har själv sett det en gång. Omman kal-
lades ett slags stora larver. Gökka som
ett finger. Jag har sett sådana som både
 varit gröna och röda.

D: o

De sa om rättorna:

att de va rädda för det de bita
men fick äta det de skita

D: o

De skulle ha en klingande karve och
en slaskeder mögväjn d. v. s. de skulle

skora gödsel i vått väder men karva
i Torrt väder.

D: o

Rägen säger: Bädla ti mej vell,
så hyller ja po mej vell d. v. s. de
skulle ha jorden bra i ordning och
så rägen grunt. Där var ett Trädet
om veten också, men det har jag
glömt.

D: o

Jag har höit olika bestämmingar
för kornsädden:

Korn skulle säas den 18:de maj;

Korn skulle säas när de bruna
flugorna började synas i gödselhögen.
Korn skulle säas, när körsbärsträ-
den börja blomna.

D: o

När rägen kan dölja en kräcka
den 1:ste maj; är det bra.

D: o

Fredan (Vårfundagen) börja ändri-
ra värpa.

D: o

Det var allmänt Tal av de gamle
att när Bornholm nytes högt blev
det sträng vinter.

D:o

Måns Persson sa att träd skulle fäl-
las de Tre dagarna mellan ny och nå.
Då skulle inte trät spricka.

D:o

För att där inte skulle bli orr i Träd
skulle de fällas antingen i ny eller nå,
jag minns inte vilket.

D:o

Måns Persson sa att J. E. som var
så rik hade goanise. Ah, sa han, Mar-
na fick den nog med sej, för hon var
den som sist gifte sej.

D:o

Det är en person från S: T Olof
som berättat det för mej. Det var så
att i S: T Olof var en gengångare
som brukade ha sin väg förbi en
hus där det bodde en man som
hette Per. Ja, han kallades för

Per Skuare för han hade myggekrog. Där
satt en kväll några kamrater och röp, när
gengångaren vid 10-tiden kom sin van-
liga väg framom försthen. De beslutade
att gå till graven vid 4-tiden på morgo-
nen, då gengångaren brukade komma
tillbaka igen. Komna till kyrkogården
räkade en av dem komma för nära
gravens som var öppen och föll lurvid-
stupa ned i den och i sin förskräckel-
se tappade han tofflorna där. Alla
skyndade bort och väl inkomna inom
dörren på krogstället såg de den döde kom-
ma tillbaka. När det så blev uppå-
dagen skulle samma personer gå till
kyrkogården och se efter och då stod
tofflorna vid sidan om gravens,
som då var igelkyckat.

Erik Nilsson

Ö. Engelstad - 70 år
(Se II sid 5)

Jag skall tala om en historia om
hur nuntor uppkommo. Det var en

gång tre pruntimmar som rullar utan
 för en gavel och försättade sina behov.
 Men det förs förfärligt den natten och
 framför var och en blev en isgata.
 Då kom där en hare springande.
 Framför den första halkade han, fram-
 för den andra slog han en kullerbyta
 men framför den tredje blev han
 liggande och blev tagen. Men
 om började karringarna kiva om
 vem som skulle rå om honom. Och
 de kunde inte samsas utan det blev
 rättgång. Domaren visste inte hur han
 skulle göra. Till sist gav han dem alla
 tre ett prov. Den första skulle knäcka
 en nöt genom att sätta sej på den med
 bara gumpen. Det gjorde hon så bra så
 skalet krossades i många skärvar. Den
 andra skulle kasta ett vatten genom
 ett nålsåga. Det gjorde hon med en
 stråle så fin så. Den tredje skulle
 släppa en fjärt så tjolarnas skulle
 lyftas. Det gjorde hon så tjolarna

stod högt över huvudet. Men var do-
 maren lika rädlös. Men den första
 karringen, hon som krossat nöten, hon
 tog skärvarna och gav en åt var och
 en av nämndemännen och domaren
 gav hon kärnan. Och då fick
 hon rätt.

Anders Månsson
 Löderup.

Här var en som hette Grim, det
 var i. o. m. under Kristian Tyranns tid.
 Han flädde en tjur till kalotten och
 mördade också prästen i Löderup, som
 hette Ek.

En svensk från
 Löderup

Prästerna hade tagit en särskild
 lärdom från kunna mana ner folk
 De som ville lära det skulle få böcker
 från Pommern och från Stettin.

Per Larsson
 Flagestad - 85 år
 (Se I 1. 189)

Vid bäcken vid Löderups station var det ett hus där det grökade så förfärligt. Då gick de till prästen Höckert. Han kom dit, de fick falla på knä allesammans. Så kom där nåt, bräckhästen eller sänt. Han läste några ord, sen kom det aldrig mee.

D: o

Kvinnor skulle inte gå över en bäck, när de hade rening för då fick det onda makt över dem.

D: o

De sprang den långa dansen, när de hade bergille (Se I. 193) 1848 var jag med då var jag 11 år. Min far bodde långt söder om byn och då sprungo vi ändå upp i byn.

D: o

De hade dans varje söndag. Det var riktigt skriftligt hur det skulle gå till och där var 3 ordningsmän till satta och de som bröt fick inte vara med. De fick inte trampas i råd, inte gråla,

inte åsamka någon lömskaläge. Aldrig hörder man talas om någon som dog.

De som utestutits för någon överträdelse fick inte vara med igen för när de själva hade tyudit en kväll. Värgit-let var omkring den 1:ste maj. Julalek kallades det när de dansade vid jultiden. Vid midvintern hade de sommargille. Vid höst hade de höstgille.

D: o

De hade namn på stjärnor: Marirocken, Karlavagnen och Hjurstjärnan. Marirocken ryntes rakt i söder.

D: o

Det var för en 10 år sedan en gubbe i Köpinge som hette Klarin. Han blev biten av disponent Benediktsons hund. Efter en tid kom quoman Klarin upp till disponenten. Han hade en kniv med sig och bad att få skära hunden för han skulle ha ett par droppar blod, som han skulle

-32-
le bota sin man med. Desponenten kö-
de ut henne.

Nils Persson
(Student. Höpungebr. 22 år)

Far har berättat om en fru därhem-
ma som hade fått ett barn som hade
mycket stora mandlar. Hon sa att
det berodde på att hon hade tittat sej
i spegeln och gapat, när hon var
med barnet. Jag minns inte så noga
hur hon skulle bota det. Men jag kom
mer ihåg att hon skulle ha fått
ä-vatten och så skulle barnet behandlas
på något sätt med det - dricka det eller
tvättas med det kommer jag inte ihåg.
Men det skulle ske torsdagar. Till sist
höll barnet på att bli födadat men först
då vände de sej till läkare.

D:o

Jag minns att när min farmor
hade klippt naglarna korsade hon
sej med saxen över handen.

D:o

Min mormor var så rädd
att mannen skulle skina på henne
om natten, så hon var så mån om
att dra ner rullgardinen. Hon trodde
att munnen skulle förvidras på nå-
got sätt.

Gösta Åberg
(Student. Höpungebr. 23 år)

Anders Jönsson Skrok
(forts fr. sid. 14)

De talade om, att det var några ut-
lafiskare som var ute på isön. Då var
det en fru som hade ett barn i famnen
som visade sig för dem och sa, att
de skulle vända om. En del gjorde
det, men några bejodde sig inte om
det och de omkommo.

Det var en strandning här, där
det var så många som omkommo. Li-
ken blev inlagda i en brydebo, som stod
härnere, innan de blev begravda. Där jag
kände det sen, det är så sant som jag sitter
här. Det var en som hette Ola Mårtensson
som bodde där Gjöstedt nu bor. Hans hund
var sent galen. Han sprang om nätter-
na fram och tillbaka mellan gården
och isön och skällde och skrek. När Ola
Mårtensson sent en natt gick hem såg han

vid gården, som Anders Persson nu har
tre valnader. Jag vet inte vad de hade
att gå efter. Men de hade ju blivit av med
allt vad de hade.

Det hände en gång att en gubbe som
fiskade på korn ner och skulle sätta ut
en humma. Per Lönn tette han, han hade
varit soldat. När han var ute fick han se
ett par karlar som en bit öster om, kommo asan-
de med tågvirke och segel. Alfisket var nyss
böjlat och hummorna stod inte så långt ut.
När han kom i land gick han dit. Men
då såg han ingenting. Men en tid efter
blev det nordost och då inträffade en strand-
ning på samma plats, där han sett det-
här. Och det var två av besättningen
som blevo sänkta.

Det var en man här som hette
Ola Månsson, han bodde där Per Skoma-
skare nu bor. Han kunde förutsäga
strandningar, vad de vora lottade med

M. 11735

och hur många som drunknade. Han hade underliga drömmar. Han sa om den plats, där fyren nu står, att där en gång kom att bli uppförda dyrbara byggnader.

Den här Ola Olsson kom en gång förbi en del ekbuskar nere i backarna, där det var en mängd lappar upphängda, röda och vita och blåa. Han trodde strax det var dockelappar, som glyttor (= barn) hängt dit. Men så tänkte han mer på saken och vände om igen för att se mer efter. Men då såg han ingenting. Det var förtis när slagsjöheri. Där var säkert pengar nedgravda. När danskarna fick lämna landet grävde de ner.

Det var i Sandby i Hovängen. Det var en dräng som gick där och körde med en or. Billen fick fast i orat på en kopparkittel, så den kom till hälften ovan jord. Drängen

M. 11735

Tog billen av och gick hem och skulle hämta folk. Men när de kom igen så stod ju hästarna där och orret låg där men kopparkitteln var försvunnen. Han skulle aldrig ta billen bort, för den var ju för stälad.

Det var en som hette Jins Ykanna som hade skänkt en silverkanna till kyrkan för han skulle bli bisatt inne i kyrkan. Han hade bott i Lars Pers gård och de sa att Lars Persson hittade kansas pengaskrin.

Min bror Sven var en gång med att gräva en grav på kyrkogården. Då stötte de på en gammal begravning och hittade en kvarter med brännvin i.

Det var en kvinna i Borrlby som fått ett barn som serk så. Då var det någon som inbillade henne att hon

M. 11735

skulle söka upp ett ben på kyrkogården. Det skulle hon låna och låta barnet sova på för att det skulle få ro. Men det var några barn som slog sönder benet. Och de kunde inte lämna igen det. Men den dode kom igen och skulle hämta det och jag tror att både han och hon tog in lod av det.

Vi hade en sådan gavelhals (gaphals) då en kväll gick en av våra äldsta pojkar ut och skrek genom rutan när mor gav barnet di. Hon blev så rädd, så ^{hon} höll på att tappa det. Och barnet blev lytt. Det var ^{hon} tungt att barnet skulle ta tag om väntan om det skulle hjälpa.

Torsabettet var ett djur som fanns på daggen. Det var grått till färgen och ^{håret} tjockt som en ryttad. Det hade ett par gula prickar i huvudet ungefär som moken fast huvudet var inte större än ett knappnålshuvud. När de bets blev det vullna och lederna bröts sönder. Jag har

M. 11735

själv kommit före sådant. Man fick ingen ro för det. Där var gamla kärringar som kunde bota det. Jag ~~var~~ hos en som hette Hersti Ola Mårtens. Jag fick sitta ^{mej} på en stol. Hon tittade på fingret och börja läsa. Och när slutat ^{hon} spottade hon på golvet. Det gjorde hon om tre gånger. Så fick jag näti en flaska som jag skulle smörja på fingret. Och det blev bra. Min kvinna kom ut för det samma. Hon kunde inte sova på flera nätter. Så gick ^{hon} till den här Hersti Ola Mårtens. Och när hon hade signal för tredje gången, sått min kvinna och sov på stolen.

Grimsbettet var något annat. Det har jag själv sett. Det var när jag arbetade på banan. Vi hade tagit in dan jorden i ett skakt. När vi var borta en stund hade det fyllts med vatten. Och då såg vi det rimma omkring. Det såg ut ungefär som Torsabettet men var svart

som ett horsahår (= hästhår). Det var väl ungefär en tre tum långt. Där var när av karlarna som sa, att blev man bitet av ett sådant var det vissa döden.

Det var en man från Sandby som brukade resa till en kloke uppe i Småland. Han fick av de ryika persedlar som de sovit i eller sådant. Han tog 50 öre av varje. Och när han fått för en 16 st. eller så där gick han upp till Småland.

Trollen förbytte barn. Därifrån skulle de förvara barnen noga, innan de blev kristnade. På ett ställe var det en kvinna som fick sitt barn bortbytt. Då var det en gammal kärring som sa till henne att hon skulle koka vatten i ett kittel och så skulle hon säga: Anna jag kokar mitt barn. Det skulle hon säga tre gånger. Det gjorde hon och då kom trollkärningen och lämna hennes barn och tog sitt.

Barnet skulle ha stäl hos sej i vaggan innan det var kristnat.

Modern fick inte gå över en väg innan hon gått i kyrke.

När hon gick i kyrke tyckte de inte om att få berök av henne på hemvägen. De sa, att de då kom till att så sönder många "kär" (= kär).

Det var en kvinna här i Flagestad som hette Ulka som fått ett barn. Innan hon gått i kyrke gick hon ut i trädgården en kvätt sedan blev gått ner och då var där nåt som kom på henne så hon kunde aldrig mer gå riktigt. Det ena benet drogs upp på något sätt.

På ett ställe var där en Trollbating. De skulle ha dans en gång och då var de honom ner på logan i en borg. Och när de dansade så var han i korgen. När de gick låt de ett ljus stå kvar. Då var där när som sett hur

han hoppade ur korgen och fick tag i
ljuset och så ner i korgen och så upp
igen undan för undan. Och så ropade
han: "Äu korren å i korren å hossan!"
Men när de sen kom ner på logan
igen, rörde han sig inte.

Jag har hört talas om att en
stor del ungdomar var ute på en is. För
i tiden var på jn så mycket vatten, rik-
tigt stora sjöar. Ja, de gick på isen och
slogo kana och där var både drängar
och pigor. Så kom det en grå häst som stän-
nade där och de frågade om de fick ridla.
De satte sig på den ena efter den andra
och hästen blev allt längre och längre
och de var väl en 30 till 40 stycken. Men när
den siste skulle sätta sig upp sa han:
"Gors i Jesu namn, så lång häst hade
han aldrig sett förr. Och då stod de där
på isen med de samma och hästen var bo-
ta."

Det finns en visa som handlar
om hur bäcka hästen föreställde sig som
en unghäst och belägrade en flicka. Ja
kanske var det necken, men det är väl
de samma som bäcka hästen. Men jag
kommer inte ihåg hela visan. Hon
fick ett barn och då sa hon till honom:

När ska vi hude (= viga) och när ska
vi skjude och när ska vår bröllopsdag tillstunda.
Och då sa han:

Ja huden och skjuden när som ni viljen, för
aldrig ska vår bröllopsdag tillstunda.
Och så sa han:

Jag är slätt ingen ungersven fast jung.
frun tycker så
Jag är den lille arken (= necken) under bäl-
jan den blå
Jag tager mitt hus under isen.
Jag tager mitt hus under bredaste bro
Där ingen kan segla, ej heller någon

Jag tager mitt hus under isen.
20,

M. 11735

Det var en väskytt som hade sitt tillhåll på ett ställe i Bosrby. Han kom hem sent en natt och mannen i huset sov redan. Det visade i näsan på honom, när han sov. Väskytten blev rädd och väckte honom och fråga vad det var för, sa mannen, det var Noah Skytt som visade på sina hundar. Gud ske lov att jag slapp undan den, sa väskytten.

För i tiden hade de gillen vid alla möjliga tillfällen. De hade "dra-ins" gillen. För i tiden hade de ju små tänger och den mesta råden stod ute i kavar. När de då fröskat det som var inne, skulle de dra in på logan en ny kes. Och då var det dra in's gille. När de högg ru (= råg) hade de rugille. När de högg korn var det korn gille. Då fick de äggakaka till middag (måltid som serverades ute på marken ungefär vid 5-tiden på e. m.). Då kvälles manhades risgröt.

M. 11735

45.

Skvarnbyggaren Per Nilsson:
(Löderup. Visats några år i Albo härad - omkr. 75 år)

För i tiden var ungdomarna samlade i lag. Då hade de dans varje söndag ^{om sommaren} och drängarna skiftade till att bjuda. De som inte var med i laget fick ändå vara med på gillet mot att betala en kr. eller så. Där var så många i laget att det kom på varje drängs tur att bjuda 2 gånger om året.

Den långa dansen genom byn skulle vara vid något särskilt tillfälle på året, men jag kommer inte ihåg när. Då var det jubel. Varje dräng hade en piga i handen och så kurra och sjöng de.

De sa Matthias med gårsägget. Då skulle gässen börja värpa. De sa Bartholemeus med den starke stormen. Slår aldrig fel utan det blir en fruktansvärd storm då. stutningen på

46
 slagen eller också några dagar fömt eller
 snare.

De slog nysälar i skamlarna (= Tröskel)
 för att inte spöken skulle komma dit. Vä-
 larna slags ner helt och hållet. Då brukade
 de ha tvådelade dörrar. Och de slog sälar
 i överkanten på underdörren också.

På Stöckebo gård i Albo härad spöka-
 de det. Det hade ägt av en kapten Munch
 av Rosenschöld som hade dött. Han
 hade sagt till sin fru att han skulle gå igen
 och hon skulle inte få någon ro för honom.
 Gården hade hon sålt men hon bodde kvar
 där än. Jag skulle bo på gården, en gång
 jag var där och byggde en kvam. Från så
 till mig att det spökade där. Det var märken
 den natten och jag fick se honom. Jag hade
 inte sett kaptenen utan på en tavla men jag
 kände väl igen honom. Han kom in i rummet
 i full rustning. Sen var han i ett annat
 rum och föde en förfärligt väsen. Han var

begraven i Rörums kyrka, men frun fick
 särskilt tillstånd att företa gravöppning
 och föde liket till Stockholm. Men
 det var lika lätt för honom att komma
 från Stockholm till Stöckebo som från
 Rörum. Det var på 1870-talet.

Det var en man i Fröslov som
 hette Wallin som var fjärdingsman. Han
 blev slagen i hjärt eller ombom på något an-
 nat sätt, nog av han hittades i alla fall död
 i ett dike i Fröslovs by. Hans dotter var
 på något mejeri långt därifrån och samma
 morgon de hitta honom såg hon honom på
 mejeriet. Hur kan det vara att far är
 här så *Telia* (= Tidigt) så hon till honom.

Det var för, att vattnet i en bäck
 som prästen äkte över, stjälpde mot sjuk-
 dom. Men man skulle passa på att vara
 den förste som hämtade vatten där, sen
 prästen kommit över.

M. 11735

Om någon låg sjuk på ett ställe och någon kom in där skulle han lägga handen på huvudet på den sjuka en stund. Det skulle hjälpa.

Den som varit i kyrkan gick bort och Fog de som stannat hemma i handen. Det kallades för att ge mässa.

Det var en gubbe som kallades Lasse Kafi och en som hette Lasse Olsson. Lasse Kafi troddes kunna trolla. Han hade hört talas om att Lasse Olsson skulle till stan en dag. Nej, det skall bli lögn, sa han. Och när han såg Lasse Olsson komma körande gick han ut på vägen med ugnskvarten och korsade ~~gån~~ vägen och yppthade. Då vägrade inte Lasse Olsson köra över där utan vände om igen. Och reste till stan en annan dag, när inte Lasse Kafi visste om det.

Goaväta skulle alltid ha vid julen.

M. 11735

Min kvinna brukade sätta ut på en tallrike till henne.

Nissen talade de allmänt om. Det var på ett ställe som kvinna la så mycket god mat på en tallrik och sa till pigan att hon skulle sätta upp den på loftet till Nissen. Pigan tyckte det var alltför god mat för Nissen och åt själv upp den. Men hon blev dålig efteråt. Har du drivit något yektakel med nissen, frågade kvinnan henne. Ja, hon erkände att hon gått upp hans mat. Ja, det är därför ~~han~~ är sjuk, sa kvinnan.

På ett ställe drev de med nissen. De sket på hans tallrik. Tolv kravar ~~nu~~ (i rög) och en bort på tallriken, det kan aldrig gå, sa nissen. Sen var han inte mer på det stället.

De ha någt ^{kyrka} att Wedraby ^{telivit} förstörd under ryndafloden.

M. 11735
Ola Nilsson i S. T. Olof:

Nu bosatt i S. T. Olof, född i samma socken. Han
 en tid varit bosatt i Rörums "käph" och kallas
 därför alltid Ola Käsck. — 87 år

Allt säd som växer i toppen
 skulle säas i ny, det som växer i jorden,
 rotfrukter och potatis skulle säas i nä.

Slugger man av en alebuske
 i späth ny (tidigt ny) växer den upp
 igen på ett år lika mycket som på
 fyra eller fem år om den hugges i
 samma nä, det vill säga när månen
 är rent svart.

Virke skulle huggas i nä.

Allt slags virke skulle huggas i
 Fabian. Då högg rockasarvaren ^{hög nere} ett trä
 för att där inte skulle bli orr i det.

De skulle slakta i nä, så skulle
 de inte köttet smaka så fort.

Bartholomeus, det var i slutet av
 augusti, gick medaftan bort. Medaftan

M. 11735

ät de vid 5-tiden på e. m. Det var
 en änka borta i Grälinge (Brevlanda)
 som hette Nora. Han hade en soldat
 att hugga korn till sej, som hette Hoant.
 Han kom in och skulle ha medaftan.
 Nej, sa hon, nu har Bartholomeus fått
 medaftan. Jassa, sa han, har Bartho-
 lomeus fått medaftan kan han rätt
 hugga ert korn med. Och så gick han.

Tredje torsdagen i Tor skulle
 de inte lägga sej längre vid Ljustant.

Vid midsommar hade de majstång.
 Den var klädd med grönt och blommor.

Det var en hög stång
 med en tvärså högt upp
 och i den hängde en
 krona i varje ände. Vad
 som var i toppen minns
 jag inte, men det var
 väl en krona.

Majstång
 på
 Gyllebo
 (Enl. beskrivning)

Midsommarafton plockade de ett slags blomster som kallas för kärleksörter, som de stack i nån yricka i bjälken. De satte två stycken på något avstånd ifrån varandra, nåt tum eller så. Det var om de hade fästeman eller fästemo, så skulle de ~~de~~ om de blev gifta. Det blev de om örterna slingrade sig runt varandra. Men de kunde också böja sig åt olika håll.

Midsommarafton skulle de breda ut ett lakan och samla upp daggen på och ta in det innan solen gick upp. Det var för sjuk.

De plockade då också örter till rökelse som skulle förhöva sjukdomar. Det var en rost som kallades för bollerörter (), blå maj () och hana kom (*Brimula officinalis*) de växte i ångarna.

Om en havande kvinna går igenom en rågaker eller ett är taland

och tar ett ax eller en balle (= balja) kan hon välla att barnet får anlag till tyvnad. Om det är i lyttermånaderna. Ja, det beror på hur långt det är gånget. Jag kan inte säga det så noga. Modern kan välla barnet slaget om hon sett ett kreatur slätas. För att få lätta barnsängar kunde havande kvinnor krypa igenom en fölhamn. Då vällade de att glyttarna (barnen) blevo mara eller varulv.

Om de kände igen en karl som var varulv och sa: "Jag tror du är en varulv," så kunde han säga: "Det jag är, kan du bli." Och då blir den andre det.

Det var en som var gift med ett fruntimmer som var mara. De höll ihop länge. Så frågade han henne en gång om hon visste var hon var kommen ifrån. Nej, det visste hon ju inte. Då visade han henne ett hål i loftet och

sa, att därifrån var hon kommen. Då för-
wunn hon och myntes aldrig mer.

Det kunde "fänga" (= inverka) på
kreatur också. Anders Persson i Mossbyke
hade en ko som skulle kalva. De hade
kastat ut en del råntor (inälvor). Hon
gick runt omkring dem och bölade.
Hon hade försett sej på dem, när hon
kalvade hängde inälvorna ut vid sidan
på kalven.

På ett ställe hade Trollen förbytt
ett barn. Förbytingen åt så mycket han
fick, men sa aldrig någonting. En
gång kokte de en katt till honom, och
gav honom. Och då sa han: År jag
så gammal, så jag har sett Tostarsup-
skaff (skag) blitt avhuggen och upp-
vätt tre gånger, har jag ändå ald-
rig sett pynta (= gölsa, blodkorv) med
ho å rumpa (mans)
rör å kanta
Men då körde de honom väck (= bort)

Nere i Simris är det egendom
(=jörd) som går ner till sjön. Där kunde
sjöbjuren komma och sköta korna. Och
där blev kalvar efter honom. På ett
ställe la de en sän där kalv till (= väta
upp). Men när de spjätte honom med
korna på gräs, sprang han till sjön.
Och de såg honom inte mer.

Det var en från Raskaram som
var bosatt i Vik. Han talade om att han
var ute en natt vid julatid. Då såg
han en hel flock fåkreatur komma
upp ur sjön. Han gick in och tog en
bunt av halm som han kastade till dem.
Och han tyckte han hörde, hur det rik-
tigt knorps (= knastrade) i halmen, när de
ät. Men om morronen såg han att där
inte var rört ett dugg.

Noe jakt var nåt som dragi
luften. Det var fåglar. Man kunde skym-
ta dem i luften. Det var vid hösttid.

M. 11735

Skaumannen och skausn~~aren~~ tala-
de de mycket om. Mer i Lilla Förbättring,
om de hade kreatur där som gick och
satte sej (i moras) eller kom i oordning
på något sätt, kom skaumannen och
så dem det. Där låg de på högället och
det var där för de hjälpte dem.

Jag skulle gå hem en gång i mö-
fok. Det var från Raskarum till Östared.
När jag skulle gå, såg jag tre parlar
och jag hörde den en ge till ett latter
(=skrat) Jassa, tänkte jag, är det mening
att jag skall gå här i natt. Jag gick i alla
himmar och såg varken hus eller hem.

[forts. sid 99.]

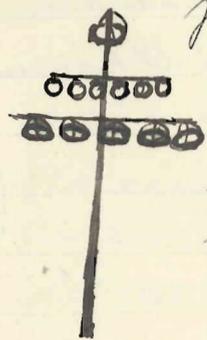
M. 11735

Kristina Mårtensson i Fågelflöta:

(Född i Vitemölle. Tjänat på olika
gårdar i trakten, bl. a. och på Skausens
Ravlundagård.

Mer i byn sjöng de för ägg
i år. Men inte här i år och inte i fjol
heller. Men när som ären ha de sjungit.
Det är den vanliga visan de sjunga:
Och ljovlig tid. Det är en härlig visa.
Den har använts här i min tid. Vi ha
en flicka som är 32 år och för henne ha de
sjungit pjevisan. Det var när hon var 16
år. Och då sjöng de om kvädet: *Allt så vidt*
som världen är, springa de rosor i blom-
mor. Nu ha de ett annat omkväde: *Sommaren*
är så ljovlig för ungdomen. Jag kommer in-
te ihåg pjevisan. De sjöng: "då står där en
vagn vid flickans säng". Men det var
först sen de fått några supar. Ja, de blev
trakterade. Att de sjöng det gamla omkvädet, minns jag
för på ett ställe, där de inte fick något, sjöng de:
Allt så vidt som världen är sprunger en lott i den komma

Majstång
på Håsonovall
(enl. beskrivning)

Vid midsommar hade de majstång
på Håsonovall. Den var alltid
så fastigt fin. Den var prydd
med blommor och grön. Det var
vitsippor och andra och trädgård
blommor. Det var arbetarna vid
gården som gjorde den i ordning.
Stoppen fanns en krona. Sen
håll vi värklar. Där hängde kransor
och kransar på dem.

Vid jultid red de på hästar-
na. Det var tidigt ^{annandag jul} ~~juladagsmorgon~~. (Men
det var mera sällan de gick i julottan.
De hade långt till kyrkan och fara till
julottan hände väl inte ~~mer än~~ en gång
vart fjärde eller femte år.) De red i från
gård till gård. Toppen red en på en vit
häst. Det var Herr Staffan. De hade musik
med sej. När de kom blev de frakterade
så de visste till sist knappt var de red. Var
det någon som inte var uppe kastade de göd-
sel för gödseldörren. De hade en visa som

de yngling när de red. Jag kommer inte ihåg
den. Ett vers var så:

Vita grå
där rider jätve Staffan uppå
i ra, i ra, i ra
i ralla lalla la.
Gossar låt oss lustiga vara!
En gång jul om året bara!
Hjo, hallidi lalla la
Där var ett vers, när bonden skulle bjuda.

De gjorde en gudbe av kalv
som de klädde kläder på och gick omkring
med vid Hnut. De kallad honom för Hnut.
Det var drängar som gjorde den och
så föde de honom till en gård. De skulle
hållt inte se dem som kom med den. De
skrev på en lapp som de fäste på honom:
Här kommer Hnut
den stackaren
vi hoppas att ni inte köra honom ut

utan härbergera honom
eller sända honom till nästa går.

Den efter Tjunt heter Felix. Halmi
dochan som varit Tjunt blev då
Felix. Liksom Tjunt skulle han
sändas från går till går. Det kallades
att gå med Felix. Men kunde de
få fart i den som kom med Felix
blev han gjord i ansiktet. Det var
inte alltid de visste reda på det där och
så fick de dem ästad med Felix. Jag har
jätto varit med om det.

De rista ären har inte detta före-
kommit utan de ha bara kastat in knutor
vid Tjunt. Vi va till nämnde mannens
i fjor. Där kom så många knutor, trä-
knutor invalsande genom dörren. De
öppnade dörren och så sprang de igen. De
som var inne skyndade ut för att få tag
i den som kastade. Han skulle in på

sjudning. Där kom en träsko som inte
var uthålkad. Där var bundit en
rosett om den och där hängde en lapp
där det stod:

Här kommer Tjunt
här honom inte ut.

Den fick stanna där.

Trettonafton gick de julaspöke.
För några år sedan var det stora
ungdomar som gick. De hade liksom
affär med rej. Päsar med träpin-
nar och gamla träskor i. Så var de
förfärligt utbladda.

Den piga som tjänat broget
fick 15 alnar linväv till julklapp. En
dräng fick till ett par linnebyxor. Ju-
ladagsmorgon var kvinnan på gården
uppe och gav oss ottemad på sängen
vid tre tiden. Då fick vi våra julklapp-
par också.

M. 11735

Det är väl en 35 år sedan julprä-
nar kom i bruk.

Den enda prydnaden vi hade
vid julatid var drätheldukarna som
hängdes på väggarna.

Jag har hört talas om att de gått
med stjärnan. Men det var i mina föräders
tid. Där var ingen som ville göra det, för
han kom att kallas för stjärnan. Jag minns
i alla fall att när jag var liten levde en
mycket gammal gubbe som kallades för
Stjärnan.

Vi lekte "sko blockan". Där skulle
läggas en stake mellan två stolar. Den
skulle man sitta på med benen i
kors och så lå utsträckt. Sen skulle
man stå i golvet omväxlande vid
sidan. Tjugo gånger.

"Trä i stoppetålen" skulle de göra
sittande på en flaska med benen upp
lyftade från golvet.

M. 11735

Vi lekte "dena daler den skall
vandra".

De berättade att där hade varit
tint i kyrkan julnatten.

På nåt ställe hade de goanisse.
Då stod de sej bra. Men han dro ifrån
på andra ställen och där blev de fattiga.
Det var på ett ställe, där de
inte kunde få uttröskat. Tröskemannen och
drängen började på logan klockan 3 på
morrnen, men det kom ingen vart hur mycket
de tröskade. En kväll la de plöjlarna på
säden och om morrnen låg där mycket över
dem. Och det var fört nära midsommar
de fick avtröskat.

På många ställen var det endast
mannen eller kvinnan själva som gingo
på loftet. Jag tjänade på ett ställe i Stille-
ville i sju år, men var aldrig en enda
gång på loftet.

Jag såg skausmannen en gång.
Förr i tiden eldade man ute i skorstenen.
Jag skulle gå ut där en kväll och se till
en potatisgryta. Då såg jag en man
som satt vid sidan om grytan. Han
var så skäggig, så skäggig så. Han
hade en mössa som var luden. Jag
blev rädd och sprang. Men när de
andre skulle ut och se var där ingen.
Sen blev det böst värt. Det gjorde det
alltid när han visade sej. De kunde träffa
på honom ibland i höladan. Fick han
vara i fred gjorde han aldrig nåt ont.

Jag har hört skausmannen grina
Det är en ställe där jag gått och mjölkat
i många år. En kväll när jag varit
och mjölkat såg jag ett huvud bakom
ett gärd och hörde nåt skratta. Jag trodde
det var min man som kom och smötte
mej. Men när jag kom dit, såg jag ingen-
ting. Längre fram mötte jag en bekant. Han
du sett eller hört när frågade jag. Nej

det hade han inte. Och det var tur jag träffa
honom. Jag blev så konstig, allt blev så
ställt och jag kände inte igen det.

Mej vilja de alltid föra vilse.
Det var en åker där jag alltid gick fel.
Min man kunde vara med mej. Jag såg
Tåg som kom och halmläss som gick mot
Åket en gång. Men min man såg ingenting
och han måste rent ta mej med våld för
att vi skulle gå rätt väg.

Vid utmarken i Twillingkroken
hade de förr i tiden sett två maglyttar (barn),
liksom twillingar.

Det var på ett håll här, dels Andersson
hette de, där de förr en 30 år sedan eller nåt
mer fick ett barn förbytt. Barnet var riktigt
vid födseln men modern hade blivit sjuk
att hon skulle sketa sej så det inte hände
nåt förtret vid hennes barn. Men sen
blev kvinnan sjuklig. När hon vaknade
en natt - flickan var väl då en 10 veckor
gammal - och skulle ge di kände hon

Att barnets mun var kall och kroppen
 liksom valen. Det blev öfver tjugo år gam-
 malt men växte inte mer än en aln hög.
 Det hade stort huvud men nästan ingen
 hals. Hon var mycket tjock. Jag har sett
 henne. Hon åt int mycket. De gav henne
 genom ett rör. Hon hode inte alls något
 förstånd. Det var säkert en bortbyting.

De förstod att de hört sådant väsen
 i brydeboen som stod här uppe på backen.
 Det bröt så där, precis som det varit folk.

Mor tog oss ut och visade oss stjär-
 norna. Där var Ljustjärnan och Harlaog-
 nen och Marieacken. Marieacken syn-
 tes i söder, den var alltid på samma
 plats. Den såg ut precis som den gamm-
 lant farligt fort liksom ett spinnrockes
 hjul. Den glimmade till. Nej, på många
 år har jag inte sett efter.

Om gubben i månen så de

de att det var en gubbe som varit i Vår
 Herres Trädgård och tagit käl. Han ville
 inte tillstå det och då sa vår Herre att han
 skulle sitta i alla tider i månen. Han nyss
 när det är fullmåne och riktigt klart. Och
 då nyss kälhuvuden också.

Vi slakta i ny för då krympes inte
 köttet ihop så mycket. Men jag har också
 hört att man skulle slakta i nå, för att
 det inte skulle bli surt. Men vi ha aldrig
 haft surt kött.

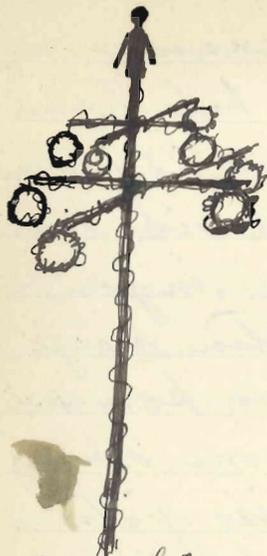

Märken Mattsson i Rörum:

[Född i Rörum. Vistats där i alla sin tid.
Torgare. — 78 år.]

Ja, jag har varit med om att njunga för ägg. Det var den nista april. Vi hade ~~min~~ som spelade. Vi njong i en ljuvlig tid. Så njong vi på visan och så. Där stod allt så vitt som världen är yringa de rosor i blommar. Ja där stod också om "en vagga vid grans räng" och "naboen dräng". Sen hade vi gille för grorna. Det visste de reda på, så de kom dit av sej själva.

Vid midsommartid hade vi kransgille. Då låg alla gårdarna ihop. Utanför kyrkan var ett stort torg. Där restes majstången. Det var en hög stång som var klädd med blommor och grönt. På den var fästade två ^{kransar} ~~kransar~~ under varandra. De va också klädda och ute på varje ände hängde en krans. I toppen var

Majstång
Rörums by
(enl. beskrifning)

en gubbe av trä. Han hade armar som hängde löst och när vinden tog i dem sig det precis ut som om han stod och sågade. Den var gjord fast i majstången. Nej, de tog inte vara på den. När de så var samlade reste de ut ifrån byn, en fjärdingsväg eller så. Där var vid elperöd, ett annat är på ett annat ställe. Karlarna voro ridande och hade höga hattar på sej. Först red en med trampet. Han hade ~~trä~~ en vid varje sida som höglade hästen till honom när han blåste. Det var för riddarna, det var de som stod för gillet. Sen kom alla drängarna ridande, två i bredd. Och så kom grorna åkande, det var av bönderna som körde för dem. Varje grå hade en krans med ^{de göra av naturen ligger på visan} sej. När de kom till stället där de skulle

vända la var och en på kransen om hatten på sin karl. Somliga hade f. o. m. två kransar och la om armen på honom och så. ^{De var ju för ridarna,} Vem de skulle göra det vid, hade de bestämt förut. Nej, där var ingen som parat dem samman, utan varje par hade så där för sig själva kommit överens om det. Det var liksom om jag skulle gifta mej, så sökte jag själva ut den jag ville ha. Så dansade de lite där på den platsen, var och en med sin. Sen vände de om och när de kom till byn körde hela skaran runt kring majstången en gång. Sen körde de till gården där de skulle ha gille. ^{Det var en gång på en ställe, en annan gång på Chamel} Där dansade de också. Ja, de kunde kanske gå ner senare och dansa lite kring majstången också. Det var föriddarna som stod för gillet. Det blev dem som var hägade för det. Drängarna fick ju betala till det. Det var olika gårdar där var gille på om åren. Nej, de fick ingenting där, men de kunde ju få köpa lite där. De reste

till stan och köpte för många pengar. Det var precis som det varit bröllop. När det så blev Kiviks marknad skulle drängarna köpa en gåva var och en till sin flicka för det att flickorna gett dem kransar. — Det är väl en 50 år sedan det blev slut.

Annandag jul red de Staffan. De red ifrån gård till gård och där ggenderades på dem. De samlades på ett ställe och sen var de i sällskap. De sjöng: "Staffan var en stallebring, som vattnade nina fålar fem". Det är väl också en 50 år sedan det slutade. Där var mycket mer enighet förr, när de bodde i byn. Jag var 21 år gammal när Rörums by in-
skiftades. (1866).

Det var några skälmar som ibland brukade besta gödsel för dörrarna. Det var på spektakel. Nej, det var inte de som red Staffan.

- 72 -
 Där har inte varit några som gått omkring med stjärnan. Men jag var i Ystad en gång när jag tjänste då såg jag några som gick omkring med en stjärna.

Jag hörde talas om en som bodde mellan Rönne och Ö. Wennerlöf att han bar in kalmar på golvet vid jul. Där låg de och lekte i det. Det skulle vara ett nöje för det det var jul.

Vid Husst skulle de ha brännvin. Det var hingandedagsgille. Då skulle de köra julen ut på skallen. något särskilt annat förkom inte.

När de fira bröllop sköt de så förfärligt. Gillet var hos bruden. De hade gröt med sej dit och den som var rar. Den skars i bitar när den skulle ätas. Så fick de hem med sej och rå, liksom när de nu på gillen ha kakor.

De talade nåt om att nese vid Konga-killan - den ligger väl en fjärdingväg härifrån mot zjintill - skulle de ha hätt ner en kung. De skulle ha hittat en tungduk och en guldring. De skulle vara här när stans i byn. Ja, där var nåt tal om att kyrkan skulle ha stått där nere.

Jeppa Verrson i Mellby:

[Född i Mellby. Tjänade som ung dräng 5 år i Hjelmared, Vitaby socken, här den övriga tiden varit bosatt i hemsocknen - 93 år.]

Vi hade tre olika visor, när vi gick omkring och sjöng vid Vallbörre (Mellbyborg). Där var en som började:

All världens skapare av evighet
Hör det vi nu bedje

Du haver allting väl berett

Var oss alla nådig gud med glädje.
Jag kommer inte ihåg mer av den. Så var där jickvisan:

God afton pigor som hemma äst
Maj är välkommen
Den rök sommar skall vara din
gäst

Och där stod på ett ställe.

Nu rätta vi maj i jans sång

Maj var välkommen
Men akta dej väl för naboens dräng.
Den tredje visan började:

Gud fader vår i änglaker
Hör det vi nu bedje

Vi äro dina barn på jor'

Var oss alla nådig Gud med glädje.

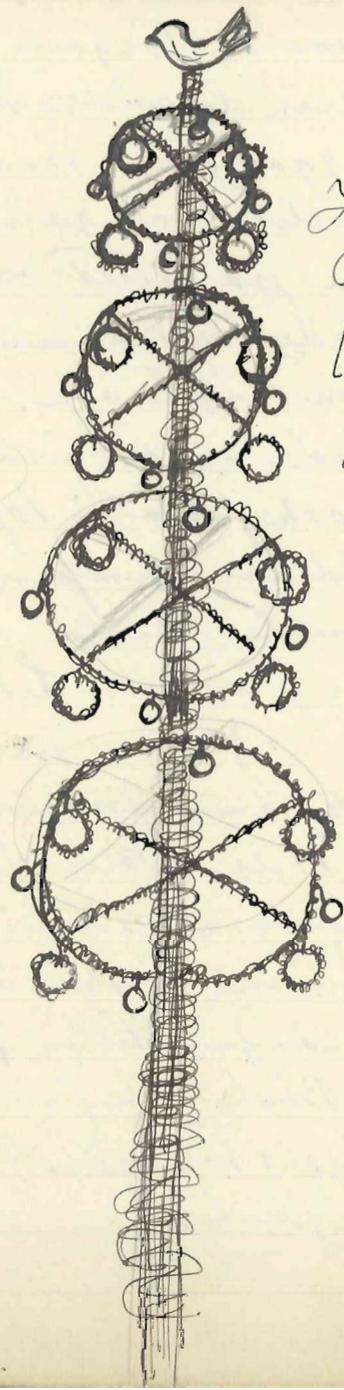
Nej, när sin visa (Ack, Givlig tid) kan jag inte komma ihåg. Det måste antingen varit förre minns tid eller senare.

Kransagille hade de överallt. Det var mid sommar dag på eftermiddagen som gudsotjänsten var slut. Då samlade de på stället där de skulle ha gille. Sen tog de ut när stans till när herregård eller skog. Mellbyarna tog till Huviks Esperöd, Sent Olingarna (från P. T. Olof) till en skog som kallades Eljaröds kulle. Där var föriddere, sen kom karlarna ridande och så piorna, som hade skjutsar. När de kom till stället de skulle ha piorna kransar om hattarna på karkarna. De låg på brättet. De var av

papper och där var riktiga rosor utklippade
som låg uppåt kullen. De var överens om
vem de skulle lägga kransen på. Sotrliga
lä på sin egen dräng (som tjänade på sam-
ma gård) andra ville inte det. Den första
dansen skulle de dansa med varandra.
Sen dansade de hur de ville. De dansade på
borggården. Det kunde väl vara ett par timmar.
Sen vände de tillbaka till gillesgården.
Där var rest en ädelport för dem. Till somliga
gick husbönderna och tog emot deras hästar.
Gillet var hos "sais mannen" (semmannen,
äldermannen) Det gick omkring på dem.
Han gick ~~omkring~~ ifrån bil hellnamn
och då blev en annan det. Det var i
Hjelmaröd. På stället där gillet var
var rest majstäng. Stjden var inte
på samma plats varje år, utan den var
hos "sais mannen". Det var en stäng, så hög
vi, som där var fäst böjlar ^(: böjlar) på. Böjlarna
var fästade på tvärlin. Där var en
fyra till fem stycken under varandra.
På böjlarna hängde kransar, det var där

L

Majstäng
iHjelmaröd
(Vitaby s-n)

[Middelarens demon-
strerade med käppor
och bagar av vigen
majstängens utseende.]
Se vidstående sidor.]
Schematiskt bild.

höflarna voro fästade i två släma. Där var ibland kransar av färgade äggskal och så de hängde emellan de andre kransarna.

Piorna hade äggkakor med sej till gillet. Nej, annars var det drängarna som bestod det övriga på gillet och det var de som betalade spelemannen. Det var föriddarna som trakterade. Där var somliga som funderade på att göra en Tocke (tyg) av träs och fästa i toppen. Där var så ett par fjädrar i qumpen på den. Den var så den kunde vrida sej efter vinden. Här var en präst som hette Kyster (

) som var mycket emot det. ~~Det~~ Och han förbjöd det. Majsting stod uppe en 8-14 dar, den Fags den ner. Ja, man tog nog vara på den ibland så som me majsting användes i flere år. Där var majsting på många ställen, i Svinaberga (Mellby s-n) och Bastehille (Mellby s-n). Här hade de en flagg i toppen. Sen gjorde de kronor och hängde där.

Vid torsdag hade första gille. Så bakade de äggkakor och det var det de som bestod musiken.

Drängarna gick omkring präsk-afton och fick präskägg. De hade en hund i en korg istället för mickel. Så var det fråga om de ville lösa sina häns, annars släppte de mickel lös. De fick många ägg, de gick på husmanställen också där de hade ägg. Somliga gick inte förrän annandag präsk. Nej, de hade inga visor.

Kristi himmelfärds afton Fränder ~~var~~ de eldar nu också om ärens. Man kan få se ända till 20 stycken bloss. Jag var med om det när jag var pojke. Jag var och såg på det. Det var i Hjelmared, det var uppe på en hög klint. Läns mannen kom dit och tecknade upp så många som där var. Men samme kväll blev han ansad och det så att de måste vända

konorn på lakan i flera veckor. Det var tre
punktimoner som tog konorn ur vagnen
vid Hjellmaröds brydestua och där klyf-
gade de konorn. Han kette skontan,
länsmanne. Där var åboarna också
däruppe, men när länsmanne kom
sprang de och gjorde sej. En pojke skul-
le ha en långhalms kärve med sej och
en dräng skulle ha två. De skulle de
ha att kyllna (elda) med. Där var
spel och dans. De dansade par om par.

De hade bröd, som där var
hål mitt i. De kallades för julakarsar
och de skulle ligga inne hela julen. Det
var två stycken. Sen bars de på loftet och
las i brödhäckarna. Det första de skulle
till att våra togs de ner och skars och
allehoppa skulle ha lite av det. Draganen
fick också, både hästarna och otarna. Nej,
något annat gjordes inte med det. Nej, där
var inget utspringlat på dem. Det brukades
lite överallt med sådana julbröd.

Annandag jul red de Sant Staffan.
De sjöng en visa då. Jag kommer inte
ihåg den. Men där stod på ett ställe:

Sant Staffan sänder sina hästar till vagnen
julnatt
vakar Herran med oss alla.

Min värmod talade om att det var en dräng
som blivit ständ för det han ridit Sant Staf-
fan. Där var inget annat bevis för det än
en gammal undantagskärning. Hon var
det enda vittnet. Min värmod hörde på
rättegången. Domaren frågade kärningen om
de sjungit en gång jul om året bara. Jag
håller inte jul mer än en gång om året,
sa kärningen, jag vet inte ^{huru} kärnarna brukar.
Så vände domaren sej till drängen: Vill
ni inte tillstå att ni ridit Sant Staffan.
Nej, sa drängen, jag har aldrig sett en
långt mindre riditen. Där måste
t. o. m. domaren skratta. Drängen var
fjoffig.

Ja, de talade om goavätta. Hon skulle

ha julafton, När de gick ner och gav nåm-
for hade de lite mat med sej som de gav
henne. Det var lite kött och bröd.

I Sankt Olof var det på en ställe
där skaumannen gick in till dem och
läg. En gång var det en ko hos det
folket som gått ner i massen. Då kom
skaumannen och budade det. De upp och
fick kläderna på sej. Men på vägen
mötte de honom ledandes med kon.
Hon sah hårt, sa han, men jag tag hen-
ne ändå.

Där skulle varit en skuta som
strandat. Det skulle ha varit i Rörums
socken. Där var en prins på skutan.
Han blev ödelagd (= dödad). Ja, de talade
om en guldkö och så. Var där nåns som
fick den var det väl Per Bengtson (Bor-
de i Rörums, som ägde tre stycken gårdar där i
början av 1800-talet)

Där skulle ha varit en i Grev-
lunda som byggde Vitaby kyrka på egen
hand. Därför kallas kyrkan för Helig Lösen.

Mellby kyrka hette Sant Järta.

De band ihop en lingshalmkärve
som låg under bordet hela julen. Vid Ånnt
bar de upp den på loftet. Den skulle de ha
när gässarna började värpa. Då knogade
de ihop den så den blev mjuk och så la de
den under gåsen att hon skulle värpa äggen
i den. Och hon skulle ligga ut dem också
på det bordet.

Bartholomeus skulle de skära malört
av som de skulle ha till läkemedel. De kok-
te på den och gav den fåren. När fåren gick
ute när det regnade fick de "flirai". Det
var liksom maskar. De syntes i lever.
De sat upp den. Då skulle de "spat" som
var kokt på malört.

M. 11735

När de skulle så, blandade
de dyvelsteck i råden för att inte
mark skulle gå på dem. Dyvelsteck
är liksom gifft mot mark.

M. 11735

Nils Gudmundsson i Rarlunda:
[Lantbrukare, Rarlunda. — Född i Rarlunda
— 70 år.]

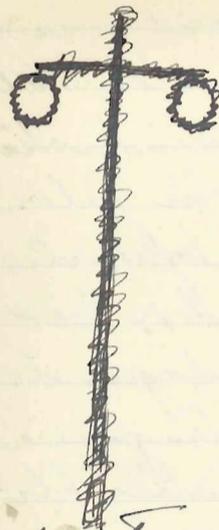

De sjunger maj än om ären.
När sjunger de: "Stök ljvlig tid" eller
den hade de inte för utan då sjöng
de:

All världens Skapare av evighet
Glori det vi nu bedje
och i en vers stod där:
Med oss vi jorden brukat ha
Glori det vi nu bedje
Ja, pievisan sjöng vi. Där stod:
Nästa år vi komma igen
Maj var välkommen
Då står där en vaggas vid pians räng
och så vilt som världen är springa
de rosor i blommor.

Nej, där var ingen visa om Jungfru Maria.
Nej, när sän visa (legendvisan, se Fm F11922).
minns jag inte. De måste ha sjungits tidli-
gare än 60-talet.

Jag har sett när de haft kron-
sagille. Det var väl när jag var
en tio år gammal. Och det var ~~vidst~~
med det sista de hade sådana. De sam-
lades på stället där de skulle ha
gille. Det var på ställen, där de
fick lov. Sen tog de ut därifrån
till en plats och dansade. Först två förridare.
Drängarna red. Flickorna åkte på skjuf-
var. De hade kransar som de gjort dagen
förr eller kanske sammardag på för-
middagen. De voro av naturliga blom-
mor. När de kom till platsen, där de skulle
ståna, la de kransarna på drängarna.
De hade sina bekanta som de la dem
på. Det paret skulle alltid dansa ihop,
jo senare på natten kunde det väl
växla. Det var inte alltid till samma
plats de tog till. Ofta var det till Strand-
riddargården ner emotjön, där var en
sådan vacker plats att dansa på. Där
hade de rest majstång. Det var en hög
sting med en tvärsli som hade en krans

Majstång
på
Strandriddargården
(Ravlund s-n)
[Enl. beskrivning.
Se vidst. sid.!]

garp (Ravlund s-n) brödade de ta ut till
Torup. Där var rest majstång.

De hade en hög av bröd som låg
framme hela julen. Där var tre bröd, un-
derst ett surt, överpå det ett sött överpå det
en siktkekaka. Och överpå den en ost. Det
understa brödet hade taggar runt omkring.

i varje ända. Vad som
var i toppen minns
jag inte. De var där
i flera timmar och
dansade, sen vände
de åter till gillesgården.
På vägen dit vände för-
ridarna om, redo för
bi stakten tillbaka
till gården, där de va-
rit och tackade för att
det fått dansa där. Sen
red de fast dem igen.
Detta var ifrån Rav-
lunda by. Ifrån Skjuf-
varp (Ravlund s-n) brödade de ta ut till
Torup. Där var rest majstång.

De nöj dem med fingrarna när de bakade kakan. Kakan kunde väl vara ungefär en halv aln i genomskärning och en 3 tum tjockt. När julen var slut tog de dem upp på loftet, de hade häckar att förvara bröd i. De skulle göm mas till första dagen de drevs jorden. Då skulle dragarna ha av dens fö att de inte skulle bli trötta. Nej, inte körarna.

De hade också ett högt köttfat av trä med en pinne i mitten. Runt kring den var levat (= uppstaplat) kött och fläsk och det färlår.

Tjänarna fick en julkaka med sej hem.

På många ställen hade de kronor av korta strå, som där var draget en träd igenom. Den hängde i en träd.

De red Sankt Staffan annan dag jul. De blev traktrade på ställen och så mynnas. Seden gick bort på 70-talet.

De hade närm visa, där det stod: Staffan han rider sina hästar till vanns.

De brukar fortfarande springa med en krästicka vid Ymnus. Förr var den målad och lite utfluggen, så den skulle likna en gubbe. De skulle skicka den till närmsta gård. Om kastar de in en vanlig träknuta. Den som kastar den får inte lov att bli upptäckt.

Den som bröt gröt-faket (= tag första skeden) sa de skulle då först. Det var väl julafton.

Nej, goavätta har jag inte hört tålas om. Men de talade om vätaljus. Sådana kunde man finna så ofta nere vid sjön.

Mätta Per Eriks' i Eljaröd:
 [Ludaröd, Eljaröd s-m. - Född och varit
 bosatt i samma socken. 93 år]

Ja, kransagille hade de på sommaren. Då körde de ut i skogen. De körde med flera vagnar. De körde till Eljaröds ångar. Där låg piorna kransat på karlarna. Det var kransar som var klippta av papper, där var en särskild kvinna som brukade göra sådana. Drängarna brukade sen fästa kransarna i sin kista. De två herra de ihop till att begynna med. De hade talats vid vem de skulle lägga krans på. Om Hissiks ^{marknad} skulle drängarna köpa en marknadsgåva till den pira, som de fått krans av. Sen körde de ifrån skogen till det ställe där de skulle ha gille. Det kunde vara var som helst i byn. Nej kransagillet var inte vid midnatt. Då hade de majstång ute

vid bruket i tadsrum. (Uppgiften att kransa gillet inte skulle vara vid midnatt är osiktig. Enl. andra sagesmän - se sid - hade man kransagille i Eljaröds socken midnattsdagen. I andra rums socken, grannsocknen, förkom däremot inte alls något kransagille, men väl restes majstång. Detta har berättelsen förväntat.) Majstången restes på planen utanför skolan. Majstången var så stor så. Där var fästat fullt med trinda böjlar på den. Ja, där var säkert tio stycken. De gick ändå ner emot marken. Ja, där kunde en karl gå under den nedersta. Där hängde kransar på böjlarna. Där var fästat äggskal på majstången också. Där var tre slags färger: gröna och röda och vita.

De hade halm inne på golvet. Det var väl julaften och de första juldagarna.

De red Saint Staffan för i
 biden. Det var annandag jul. De
 skulle rida till annan bys mark
 och vattna hästarna. De red om-
 bring på gårdarna. Ibland kun-
 de de komma in i stugan med
 hästarna. Det var en som hette
 Brink. Han kom in här en gång
 med hästen när han skulle Träk-
 teras. Ja, de yjong också.

De klädde ut en gubbe och
 kallade för Thunt. Den kastade de in
 De yrang på sockarna (= utan skor) i-
 bland för att de skulle höras. Fick de
 tag på den som varit med Thunt fick
 han själv ta emot den igen. Där var
 en fru också. Hon hade något namn
 men jag kommer inte ihåg det. De sat-
 te en barna mössa på henne. Nej, det
 var inte Felit. Felit var en gubbe.
 Nej, där var inte mer än två. Thunt
 och Felit skulle väl vara samma.

[Omöjligt att få klart summan hanget i be-
 rättelskans uppgift. Sedock vid. 59o. 60]

[Enl. uppgift av mor Per Eriks son
 och vädöter, som hon är undantags-
 kvinna hos, ha de brukat ända till se-
 neste åren att gå med Felit. Det är en
 docka av halmsom där dras kläder
 på. Den skall skickas från gård till
 gård. Få de fast på den som kommer
 med den får han ta den och gå med
 den igen. Där är en lapp fastad på
 gubben, som där är skrivit på något
 om detta. Det kan vara av lite olika
 innehåll. - Om Thunt är det brukligt
 här att kasta in Träknutor.]

När de gick omkring och yjongför
 ägg vid Valborg yjong de också livlig
 tid. De yjong för pigorna också:
 Till nästa år vi komma igen
 Då står där en vaggan vid
 prians räng

Pigorna gav dem också pengar. Ja, de var sen med på gillet och hjälpte dem göra i ordning till det.

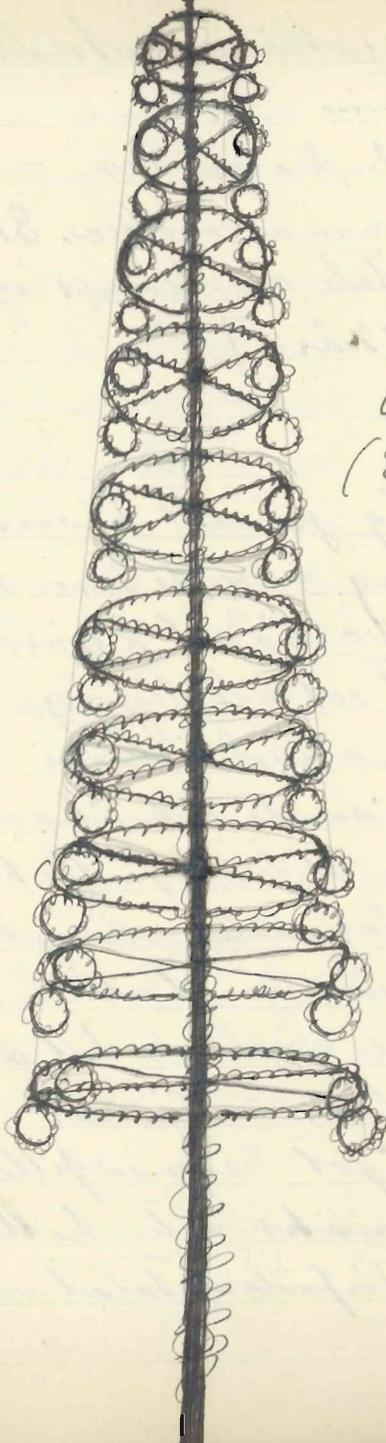
De gick omkring med mickelungar i en borg och sa att de skulle lösa höns och gäss. Så fick de någgra gåva. Nej, det var inte vid någon särskild tid på året utan när som helst när de kunde få tag på några mickelungar. Det var pojkar som kom. Det var sådana som annars också gick och tiggde. [Hennes son bekräftade denna uppgift. Han kunde minnas att sådana tiggare gick omkring. Han trodde att det inte var vid jäsken de kom, ty då är det svårare att få tag i några sävungar, snarare ~~var~~ det vid Kristitimmelsfärdstid de brukade komma. — Jmpr. sid. 79]

Mor Anders Måns' i Andrarum:

[Ålunbruket, Andrarum s-n. — Född och varit bosatt i samma socken. 81 år. Uppgifterna bekräftade av hennes syster, bosatt på samma ort, 77 år]

Jag såg på ett kransagille en gång när jag var liten. Det var Ludarödsborna (Elyöröds s-n) som hade tagit ut till Rygge kulle. Det är vid Braneboda här i socknen. De kom både ridande och åkande. Det var som det varit bröllop. Och jag tycker att rätt som de dansade slängde fruntimmerna kransar om hattarna på karlarna. Senare reste de till Ludaröd och hade gille där. — Nej, här i Andrarum har inte varit något kransagille som jag minns och jag minns inte heller att någon av oss förfäder talat om det.

Majstång

Andrarum

(Enl. beskrivning, se
vidst. sid och sid. 91)

De brukade resa majstång utanför skolan här. Det var en hög stång och runt omkring den var fästade kransar på två står. Där var många, många sådana. Ja, tio var där säkert. De understa kransarna var störst de andra mindre. På dem hängde sen kransar rätt ner. Utanför ~~den~~ här ringarna var fästade röda pioner och äggskal. Ja, det satt på själva stängen. Allsammans på stängen var klätt med grönt och blommor. Den låg nere, när den kläddes. Där grävdes ett hål i jorden och där var en tio kedlar till att resa den. Det är 59 år sedan de sista gången hade majstång här, det kommer jag ihåg. Näst år hade de majstång vid Hjöbackarna.

Står de junga för ägg här, sjunga de och ljurlig tid. Den sjöng de förr också.

De slog ett flat bröd till jularnas

som de hade till köttfat. De la kokt sul
 (= kött) på det och det stod inne de första
 juladagarna. Brödet användes som
 köttfat hela julen och det blev ju så
 smort. Men till något annat minns
 jag inte de hade det till. Jag kommer
 så grant ihåg hur de bakade brödet.
 De klappade till det inne i med
 handflatan, så det blev en kant
 runt omkring.

Ola Nilsson i S:t Olof:
 [forts. från sid. 56]

Förr i tiden när de yngre snaj
 hade de en visa som började så:
 All världens skapare av evighet
 Hör det vi nu bedje
 - Du haver allting väl berett
 Var oss alla nådig Gud med glädje.
 Där skulle var en som kunde visa se-
 ligt, som säkert skulle kunna föra visan.
 De yngre en visa på pigorna också:
 God afton pigor som hemma äro
 Maj vare välkommen
 Allt så vitt som världen är springa de
 rosor i blommor.

De fide ägga eller pengas. Där var somliga
 pigor som också gav dem pengas. "Det
 Givlig tid är en ny visa som kommit senare.
 Där de nämnde jungfru Marias och vår frälsa-
 res namn tyckte de det var inte riktigt.
 Prästerna var emot det, därför diktades den

en ny. Det var ju inte till att springa och ha prästarens namn i en visa (Min meddelare kunde ^{inte} närmare redogöra för visan, där "jingsen Marias och vår prästarens namn nämndes." När jag läste upp "legend-visan" ^(Fr. 71. 1923) kunde han inte erinra sig ha hört några av där förkommande verser.)

Kransagille var midsommarsdag. Det var ^{jag} varit och sett. Det var i Lilla Gylaröd. Det var när Bergen var präst här. (Det är den skingaste präst här har varit, jag gick och läste för honom (= konfirmerades). De hade gillet i Nötteboda, ja, det var på ställen där de fick. Bergen led inte det där och han kom dit till Nötteboda. Då drack de först kungens skål. Och sen drack de prästens skål. Men där var flera som blevo från satta nattvarden tills de gått och talat med honom. - De hade förridare. De andre kom körande. Fruntimmerna la kransar på karlarna. De skulle dansa

med varandra. Det var karlarna som bestod gillet. Majstäng ha de inte haft här, utan på Gyllebo. (se sid. 51). Länge dans vet jag inte.

Piorria gjorde piggille en gång om året. Alla pigorna i byalaget la ut. Nej, det var inte vid äggagillet. Annars var det alltid drängarna som bestod på gillena.

Annandag jul red de Sant Staffan. Då fick drängarna ta vilken häst i stallet de ville och husbönderna kunde inte hindra dem. De skulle rida från gård till gård. Var inte drängen uppe på ett ställe fick de upp dörrarna och kastade gödsel in i stallet. De sjöng en visa. Ja, jag har kunnat visa för jag har ridit Staffan många gånger, men nu har jag dömtiden. Den börjar:

Staffan var en stalledräng, Stalledräng
han vattnade sina fålar fem
i ra i ra, i ra
i rallalalla la

Gossar låt oss lustiga vara!
 En gång jul om året bara!
 Hjo, hallidilalla la.

De red en gång Sant Staffan i Raskarums mölla. Jag var där, så jag såg det yta. Där var fyra som gick. Och ~~av~~ på dem satt en som stödde händerna och knäna på deras aklor. Och så var det en som red på ryggen på honom. Allesammans voro de utklädda. Nej jag har inte sett det mer än samme gång. Det var ju bara ett påfund. Det såg ju så narraktigt ut.

Jag har kunnat dansa "gubbe Noak", det var där inte många som kunde. Där skulle stå en med en schal^{stilla} bunden om halsen och för att han skulle kunna stå ^{stilla} måste han ha stöd av ett par andra. Han skulle nämligen hålla i schal^{stilla}ten och slå benen i loftet och dansa repriserna omvärlande

där och i loftet. Där var ju inte så högt i stugorna för i tiden.

Det var en gång en mästertjuv, som kom till en gästgivare. Det var en mycket rik gästgivare men mästertjuven var fint klädd och kunde spela och sjunga och han blev mycket ärad och gästgivaren och han blevo sådana goda vänner. En gång när de satt och resonerade ~~om~~ mästertjuven att det skulle vara en bagatell att låta jiska någon för sina egna pengar. Men det ville inte gästgivaren tro. En natt steg mästertjuven upp och öppnade pub^{li}ket, där gästgivaren hade sina pengar. Och så skrev han upp i sin dagbok litera på alla sedlarna. Om morgonen när gästgivaren kom och väckte honom, utlägde han sig över att han blivit illa bestulen. Ja, gästgivaren tyckte det var konstigt för där brukade inte annars stjälas något. Men polisen kom dit där och allting

skulle undersökas. Ja, gästgäveraren visade också sin julpet och sa, att han hade lite pengar där. Då tog mästertjungen fram sin dagbok och visade numren på sedlarna som han förlorat. Det stämde ^{ju} precis med sedlarna som gästgäveraren hade. Och han blev häktad, för där är ju aldrig mer än en sedel som har samma nummer. Och så fick han erfara sanningen av vad mästertjungen sagt.

Det var på ett ställe en skomakare, som mannen skulle se efter så han inte stal något läder. När skomakaren skulle börja skära till skor han av bit läder och stängde ut genom fönstret. Det är som far ska ha, sa han nej, det skall bli lögn, sa mannen och ut genom dörren efter det. Men då passade skomakaren på att skära läder till ett par stövlar åt sej. Nej, det är inte gött att vakta loppor i ett säll, där

är för många hål de krypa igenom.

Far talade om att det var eldsvåda i Grevlunda by. Då kom där en främmande karl ditridande. Han red tre gånger kring byn, kring elden, sen slånade den ner (= släktes).

Där skulle ha varit mycket Troll i Junkebjergsbacken (Vitaby). De kom upp till gårdarna och slånade grissla och raka och kvast när de skulle baka. Sen de skickade glyttar till byn efter det, sa Trollkärvingen:

Inte rista och inte flå
utan låna och lå'gå
och få lånet lika bra tillbaks igen.

Det skall ligga en stor sten uppe på Junkebjerg, som trollen ha uppe på stytter när de ha gille.

Men de blev ruinerade genom att hornet och jirpan kom bort. Det var en från Trolle-Ljungby som tog dem för dem.

Flan red tvärs över fjärrna, men de misste springa längs åt dem. Flan hade väl begått sej om de inte gått till honom med tånt för hästen hade predat honom. De ville göra så mycket för Teolledspringby om de fått hornet och pipan tillbaka igen. De talade om att den ena saken skulle vara gjord av nord-tvättad människohår. Ja, haft ansiktet mot norr när de tvättade sitt hår. Det andra minns jag inte vad det var gjort av. De hade fått veta det av ett troll.

Måskjivar hade svavelsticker för än andra människor. Så kunde de lätt tända och lysa sej med, när de gick ut och stulo.

De skulle så kom närlänkörnet (Prunus spinosa) blommade.

De sa:

Om det visser har ja förgått (glömt) men hosta & skida ha tad mej fatt.

Kristina Mårtensson i Fågelbofta
[forts fr. sid. 67]

Jag skall tala om nåt som hände när jag hände i Ravlunda. Jag hade varit till dans på natten och det var vid 6-tiden på morgonen, när jag gick hem. Jag var ensam min dräng hade blivit full och gått hem att sova ruset av sej. Vid gården där jag hände ligger ett kärr och där blev jag vilse. Det var grönt så mycket jag såg. Det var på hösten, men jag det grönnare än det verkligen var. Där var en liten hund som hade kommit till mej och han var så keken vid mej. Jag gick och gick. Så kom jag till ett ställe som hette Pel Ols. Jag hade varit där förut, men nu kände jag inte igen det, fast jag gick runt kringgården. Så tänkte jag, de säger att man skall vända Trojan om. Och det gjorde jag. Så kom jag till ett gäddede ~~som~~ jag följde och det nådde hur långt som helst. Hunden hade nu blivit en halv...

Till sist satte jag mej under en "brydd" (= gärdsgård av ris och stockar). Hur i Jesu namn skall jag komma hem, säger jag då. Då försvann halven och jag började bli klar i ögonen. Sen kom jag strax fram till en väg som jag kände igen. Igen stoppe vid Kompersgården. Men när jag kom hem var klockan redan nio på förmiddagen. Det har säkert varit bäcken hästen som föreställt sig först som hund och sen som kalv.

Det var en klok, som hette Lundquist i d. Lokaröd (Maglehems s. n) och han har hjälpt mej många gånger. Jag var ut och gick en kväll och kom över en bro. Och då small det så till i bäcken. Ja, det var fruset. Det small som en häst satt skon i isen. Jag vände om jag då. Då gav där till ett latter: ha, ha, ha. Jag fick en förfärlig huvudvärk och om morgonen hade huvudet vullnat upp och ögonlocken hängde ner, så jag kunde knappt se. Då sa

kvinnan, där jag tyckte att jag fick gå till Lundqvist. När jag kom dit, slog jag bort och föll ner på golvet. När jag vaknade tog Lundqvist mej in i en liten kammar. Så lade han händerna på mitt huvud och viskade nåt. Då sköjde det ner åt mej och jag blev liksom två pund lättare i huvudet. Hejla min kropp hade blivit utslagen och stod i ett enda sär. Ni har kommit ut för älbakla så han. Jag fick lite att röka mej med och lite loa "sticka" (Levisticum officinale) och lite vitlöök, som skulle krossas mellan två grästenar. Det skulle jag smörja med osilad mjölk på kroppen.

Han har hjälpt mej senare också. Annars hade huvudet brutits sönder på mej. Strax efter jag fått en av mina små - jag har haft 12 barn - fick jag nervfeber och ont i ena ögat. Nervfebern var jag botad för, det förstod jag, men doktorn ville ta mitt öga. Men det fick han inte. Så slog där upp en stor

knuta i huvudet. En dag fick jag ett förfärligt anfall. Det var som om huvudet skulle klyvas. Jag skrek till min man att han fick gå till Lundqvist. Han fick en av mina schalotter och lite hår som suttit på knutan i huvudet och begav sig istad. När han kom till Lundqvist så Lundqvist genast, när han fått hår och schalet, vad som fattades mej. Han har en knuta i huvudet, sa han. Men den skall jag snart ta bort. Men precis vid samma tid - vi jämförde när min man kom hem - fick jag ett nytt anfall. Jag bodde jag skulle dö. Men sen gick verken bort. Han har en hinna för ögat också, hade Lundqvist sagt, och hade hon bara utställt det skulle jag ta bort den också. Han skrev ett recept på 37 öre som min man fick på apoteket. Prästern jag skulle lukta med högra näsborren i flaskan, jag var sjuk i högra ögat, hinnan syns där än. Han tog 50 öre för det. Det var när jag bodde här i Sägeltöfta.

Jag har ofta haft huvudvärk. Jag fick av honom för det ett papper liksom en rosett som jag alltid skulle bära om halset. Men en gång jag skulle tvätta mej, tog jag det av mej och la det i fönsterkarmen. Sen kunde jag aldrig finna det mer.

En annan gång när jag var sjuk sökte vi honom också. Då ordmeradkan att vi skulle ta vatten i en å och det skulle jag ha i 9 dygn att tvätta mej med. Sen skulle det stå dit igen. Det skulle tas emot strömmen och stå med strömmen. Jag hade varit ute en lördagskväll efter det att solen var nedgången.

Jag känner alltid att det är något som förföljer mej när jag är ute. Men när linet är på marken känner jag att jag är fredad. Linet är bra.

Min mor blev blind. Där var kastat för henne. De kunde kasta ut trollknetor. Det var en grannkvinna som gjort det. Mor var ute ett kväll och då såg hon ett bytt ligga på vägen. Hon åktade

rej för att ta upp det, men hade litetvil
kommit att röra vid det med Träskon. Hon
fick ont i huvudet och om morgonen kunde
hon inte se sitt lilla barn. Där var en dräng
som stredades ästad till Blinde Per. Han var
hitt Lindqvist, som jag förut talat om. Han ha-
de en stor gård i Lökaröd det var riket folk
Blinde Per sa, att hon blivit förtrollad av
ett fruntimmer och det ville också göra hen-
nes små barn skada. Nu skulle de ta ett
halvstop grädda och baka karna. Och de
skulle hon komma dit. Hon skulle vara
barhavad och ha en träsko och en toffla
på rej. Och hon skulle inte säga något.
Ja, de gjorde som han sa och då kom hon
också. Elna Per Hakans hette hon. Och hon
var bländ som han sagt och sa ingenting.
Och så hade han sagt att de skulle ge hen-
ne ett slag för näsa och mun, så skulle
hon inte kunna förtrolla mer. Drängen gick
fram och gav henne ordentligt på Truten.
Det var en man som sökte
Blinde Per, för att han blivit av med sina häs-

tar. Det var nära kväll när han kom dit
och han bad att få stanna där över natten.
Nej, det fick han inte lov till. Men när
mannen skullegisag han ett kölass stå
i porten och han kröp upp i det. Och därifrån
fick han se Blinde Per komma ut med en bok
i handen. Och han såg en svart karl som kom
och mötte honom. Blinde Per frågade efter var
männens hästar voro näretans. På huvudet och
käre, varade den svarte, och mannen själv
är i kölasset. Gick utögonen på honom, befall-
de Blinde Per. Nej, varade den andre, det kan-
de han inte för mannen hade läst sin afton-
bön. (Pär Johnson har upp. räkner om Blinde Pär
om Lindqvist. Går honom dog Blinde Pär 1852.)

Twingesjukan yttrar rej i att de mister
matlust, bli trötta och lederna bli genomskin-
liga. Det är modern som vullt (= vullat) sjuk-
domen. Det behövs bara att de låta måla
(= mäta) rej kläder, när de äro med barn.
Sjukdomen kan målas (= mätas) bort och vibru-
ka också kalla den för målesjukan. Jag har
smält många för Twingesjukan. Det har jag

lärt av min mor. Jag mäter med en nitall-
garn alla lederna ifrån hjäman och ner till
hälen och så ifrån fingerspets till finger-
spets, när armarna hålles utsträckta. På det
stycket som skiljer i dessa längder kan man
se hur vår sjukdomen är. Man skall göra
det tre gånger i rad torsdagar och söndagar. Bör-
jar man i nå, skall man sluta i nå. Och
lika dant om man börjar i ny. Den yuke
skall bära triden omkring värsta benet
så länge målingen varar. Skulle det in-
te hjälpa första gången kan man upprepa
det. Det var en gammal gubbe jag mätte.
Sista gången jag mätte honom hängde trid-
den en hel alm utanför fingerspetsen och då
visste jag, att han inte hade lång tid kvar.
Han dog kort efter.

Min älskade pojkes flicka blev sjuk
i förfjor. Hon var då ~~off~~ fyra år gammal.
Jag fick hit Tösen för att jag skulle
måla henne. Jag målade henne en gång
men sen fick jag henne aldrig till att stå
still. Hon blev allt sjukare och sjukare och

jag skrev till föräldrarna att de måste hämta
henne. Så tog de henne till lasarettet i Simris-
hamn. Där skärde av hennes ändtarm tre
gånger. När jag fick höra det skrev jag till hen-
nes mor om hon inte hade suttit på en
bunden säck, när hon var med Tösen
och då kunde inte läkarna göra någon-
ting. Så tog de henne ifrån lasarettet. Där kom
så mycket mark ut henne. De tog henne
till en fru i Bussjö. Hon målade henne på
samma sätt som jag brukar göra. Så skaffa-
de hon en liter mjölkad mjölk som de tvät-
ta henne med. Vad där blev över skulle hon
dricka. Så skulle de komma igen en gång
till och då skulle de ge henne en liter mjölk
med rej. Hon ville inte ha något betalt men
min son gav henne en tia. Nu är flickan frisk.

Toingefjukan kan gå över till skä-
ver. Där finns nio sorters skäver: Hjärnskäver,
månnskäver, stänskäver, likskäver, hönsa skä-
ver, kreaturskäver, korpkäver och andra. Skä-
ver kan gå över till engelska sjuken. Då brytes

De ju rent ita.

Phä skäver får barnet om modern
krypitt under en stä. Det hjälps om hon med
det nakna barnet får under en stä.

Sejeskäver får barnet om modern fatt
fejelse i sitt fötkläde.

Kisteskäver får barnet om modern mit-
tit och ätit på en kista. Det botas genom att
barnet lägges i kistan och modern sättes sej
och äter på den.

Jag vet inte att det är någon skill-
nad på hur de olika stegen av skäver yttra
sej. Men det är orsakens och botemedlet
som är olika.

Flarskär får barnet om modern sett
en kista stå öppen.

Utslätt i gumpen får barnet om mo-
dern suttit på en luggblock.

Anders Jönsson i S: T Olof.

[Rönnebröd, S: T Olof. — Född i S: T Olof.
Tjänade i Gugoars åldern som dräng ju
är i Lonnkull, Brösarp s. n., sedan i Raulunda
någon tid. Har sedan varit bosatt i S: T Olof
— 93 år]

Kransgille hade de vid midson-
mardeg. De hade gille i Nätteboda. De samlades
vid middagstid och köide till skogen. Det var
stor stas liksom vid bröllop. Där var två fö-
redare. Karlarna redo. Fruntimmerna åk-
te, de hade gubbarna på ställen att kora
för sej. De hade musik med sej. De togo stun-
dom ut till Eljaröds kulle, stundom till stlm-
kull. Där lå fruntimmerna kransar om hat-
larna på karlarna. De hade höga hattar. Vem
de skulle lägga kransen på va de överens om
föru. De dansade i skogen sedan. Sen reste
de till gården. I Nätteboda hade de gillet i
många år. Drän gamla lå ut till gillet. Det
kunde vara av de rikaste löserna som hade
mjölk med sej. Kransarna var av japper.

De voro så vackert krusade. Det var en gammal kvinna nere i byn, som alltid gjorde sådana. De hade dem sen till minne och tog dem åtskilda vid ena ändan och faste dem på kisklocket. Per Nora hade sitt kisklock rent fulltatt med sådana. Det hörde till att Töserna skulle ha en present på Kiviks marknad för kransarna. [Skomakare Björklund, född i Brösarp, som bosatt i S:t Olof, kunde minnas att han sett sådana i sin farfar kista, i locket.] forh. sid. 120

Har i S:t Olof var ingen majstäng, men det hade de nere på Gyllebo. Den var klädd med grönt och blommor. Det var en hög stäng med arm och kransar på. Men närmare kommer jag inte ihåg hur den såg ut (se sid. 51). Där såg jag den långa dansen. Allesammans höll i händerna på varandra och sprango genom förstugan runt byggnaden. Den gamla nådan var så öppet (älvrig, intresserad) av sånt där.

När jag bjänk hos änkan i Lönkhult (Brösarp s-n) skulle hunden till Tretton-afton. Hon gav honom en sked gröt för varje person. Blev han under bordet och åt upp gröten skulle den, som det gällde, inte dö under året. Men sprang han mot dören med gröten, kom den personen att dö under året.

Hon klappade ihop askan Tretton-afton. Om det om morgonen syntes fjäsi askan efter bokkap, kross, färd eller så, kom det att dö under året.

Där brukade ligga en brödbägg framme under hela julen. Det var tre stycken bröd, surt, surt och sött ^{och} ostan på en ost. De gömdes till första dagen vi varade, då fick vi av dem till medaftan. Av ostens ost. Bröden förvarades mellan skumt och till de skars tillsammans med de andra bröden. Nej, de bakades inte av något särskilt mjöl.

Det var på ett ställe här, där ett annat hushåll brukade få baka. De kom dit en gång utan att ha frågat och skulle baka. Men det var en fredag och de blev vägrade. Ett baka en fredag skulle ha med sig att där blev ingen tur med kreaturen.

[forts. fr. sid. 118] Prästen som här var, Berg hette han, var så sträng. Han förmenade dem att ha soligt. En gång när de hade kransagille i Meddeboda för han dit i sällskap med klockaren. Han skrev upp alla som var där, bönderna och så som hört; ja, de va med på gillet båda dagarna. Där var en som hette Per Nilsson han fick fast i sin tös och lät musiken spela upp och började dansa och lät prästen se på. Han förbjöd dem att gå till nattwarden innan de skriftat sig, men de foro ner till grannsocknen och gick till nattwarden där. Skj, jag var inte rädd med på det utan bara hörde talas om det. De hade kransagille här även sen jag blit så gammal, så jag var ute och tjänade. [Impr. 3. 100]

[S: T Olof; gift med skomakaremästare Björklund. Född i Borrby s. n., vistats där till tjugoårsåldern, sedan några år i Prästad och vid Tunbyholm. Efter giftemålet varit bosatt i S: T Olof. Hennes fader var dödgrävare i Borrby. Hennes förälder i närmaste leden här stammade från Borrby. Löderups eller Örnäs socken. Hennes mormor, som hon hört en stor del av vad här berättats hade hemman i sistnämnda socken. 500t]

Mormor sa att när mullnyrken (= mullvaden) skjuter bunkan ända in till stugväggen skulle en i stakten dö innan det blev den tiden på året, när mullnyrken inte längre kan skjuta bunkar.

Man sa, att om ett par bröd trängde ihop när man tar ut dem ur ugnen med brödspadan, så man måste

skilja dem med händerna, så kom
nån av de närmaste att dö under året.

Om man hörde buller på tof-
fet liksom bräder som slås ihop, så
skulle det vara dödsvarsel.

Det var en gång vid en elds-
våda i Boraby, som far gick igenom
kyrkan upp till tornet, för att klämta.
Det var kl. 12 en lördagsnatt. Min
lille bror - han var 11 månader - låg
sjuk. När far kom in hörde jag honom
säga till mor: Nu skall du se att
Per dör snart, för jag hörde Tre Toner i or-
geln. Och följande natt dog min bror.
Far hade frågat ringaren, men den hade
inte hört det.

När smen Gröndal i Sandby
dog, så mormor att hon sett en ravn
(= korp) flyga över huset. Deras hus ligo
tätt ihop. När hon kom in för att se om
honom och nånde honom i sängen var
han död.

Aldrig fick nån som skulle dö

ligga på hönsfjär. Då tog de den dynan
undan. Det har mormor sagt.

Det var när Björklunds mor dog.
Hon hade en svår döds kamp och ville
nittra upp i sängen och jag hade lagt
en dyna bakom ryggen på henne. Där
var nån som sa, att vi skulle dra
dynan undan, så hon fick ligga och
lö, annars hade hon väresare för att dö.

För att den döde inte skulle
visa rej för dem, så de, att de skulle
ta på liket.

Barmnorstan skulle alltid
vätta liket. Det var brukligt, när
jag vätte upp. Men en förbjöd läkar-
na det. Hon kunde lätt sprida smitta.

De klippte naglarna av liket.
De fick inte komma ut utan kastades
i ysisen.

De gamle hade i ordning sin
likklädnad, linne och lakan. Det var vackert
utrytt. Många givde brogsmans (bud-
gums) skjortan till likklädnad.

De skulle fråga nån som inte väntade på att komma upp med om han ville ta deras sjukdom med sej i graven. Sen skulle de passa på när han var död att föra hans hand över det sjuka stället innan den var kall. Var det ett fruntimmer som sökte bot skulle det vara en karl som var död och tvärtom.

Om det var nån som väkte under sej skulle de ta urinen på en flaska och lägga i likkistan.

Jag hade en gång handen full av värtor. Mormor sa till mej att jag skulle ta lika många värtor som jag hade värtor på handen och gå och kasta dem i en grav, där en karl skulle begravas. Jag skulle gå tiandes och se skulle jag säga, när jag kastade dem:

Som ni ruttna i mul

ska ni ruttna i hull.

Och så skulle jag styka med handen över värtorna. Jag gjorde så och värtor.

na gick, ^{bot} var det än kunde vara, ~~bot~~.

Själuspillingar ringdes det inte för. De begravs för sej själva på kyrkogården. Begravningen var vid kvällstid.

Begravingståget skulle fara den väg som den dode haft till kyrkaväg.

Den dödes fötter skulle alltid vara före när kistan bars.

När kistan bars skulle de som voro närmast stått bära vid huvudet. Deras egna barn skulle inte bära. Glade modern botat dem för nåt, fick de inte gå bort till graven, innan kistan var över täckt.

Till kyrkan körde de rikta, men hem körde de så det ringa i vagnarna.

Till begravingen bjöds släkten och de närmsta grannarna. Jag var 8 år, när min farfar dog och då var det gille i Tre dar. Var och en skulle ha ett par höns, en spann mjölk, en hopp

smör och en sockerkaka med sej. Plåtkan satt vid öfversta bordändan. Den som haft kakan skulle tjudas först.

De fick inte lov att bryta blommar på gravarna. Det var liksom rån från de döda.

De sa om det var någon girig som haft värt att lämna detta jordiska, som var död, så hade de besvär att få kistan till kyrkogården. Antingen stannade hästarna på vägen eller blev kistan hängående i gravnen, så de komde inte få den till botten. Det hörde jag min far sa en gång om en som var död i Borrby.

De sa om kommersrådet Lundgren i Ystad, som hade rövat den engeliska kassan, att där satt en svart hund med gristrande ögon vid sängen det sista han levde. Det var själve Svarte Petter. Och de påstod också att hunden

grick under kistan när den fördes till gravnen. Hästarna stannade på vägen och de måste bära kistan vidare. Men det vanliga antalet bärare räckte inte, utan de måste ha fler till hjälp. Men så måste de bära på den orde också, så de gamle.

Om någon dör på kvällen eller nattetid skulle de sitta uppe hela den natten.

Odöpta barn blev där aldrig ingj för. De begravs mot kvällen. Det var liksom själspjällingar.

Har brukat de strö hackat suris eller granris på vägen utanför sina hus där begravningståget skall fram. Det är goda värmer till den döde som göra det. Det brukades inte där hemma. För strö de granris utanför kyrkogårdarna också.

Ola Baron [fått sitt tillnamn

efter sin fader som tjänat hos en baron.
 - 60 år gammal. Talade om att han
 gått vilse nere vid Hiviks marknads-
 plats en gång i sin ungdom. Han sa
 att där var ett stenröse där som kastats
 över en som blivit mördad. Var och en
 som gick förbi skulle kasta en sten på.
 Mordet hade gått till så att det var ett
 par slätterkarlar som lagt sig att
 sova. Den ene hade vaknat och
 skikt i handen på den andre. Sen
 kistlade han honom i ansiktet med
 ett grässtrå. Den sovande tog sejda
 i ansiktet med handen, där det inner-
 hållet var. Han blev så galen så
 han högg ner den andre med sin lie.

På Tunbyholmns ägor finns det ock-
 så ett ställe, där det är stenar som mär-
 ke att där begåtts ett mord. Det är en
 stalldräng där som talat om det för
 mej. Där var en lafod (ladufogde) som
 var så mycket stygg mot folket. De

dödade honom med liarna. Sen backa-
 de alla i honom, kvinnorna med sina
 rävsor, för att de skulle ha varit med
 om det alla.

I Glannas bade det på ett ställe
 varit en dansbana. Där var ett par
 som blev ihjälslagna och deras namn
 skars i ett träd. De säga att nam-
 nen aldrig väta igen. De säga att
 det växer där.

I backarna skat ovanför här skall
 det vara en, säga de, som går igen. Han
 skall ha blivit ränad och begravd i ett
 stenröse. Han tjänat som dräng hos
 nån av dem som var med på att rö-
 va den engeloka kassan i Ystlad och fått
 pengar dä. Det var de som han sedan
 ränaades på. Han går till den gården
 där han bodde.

Uppre vid Per Hans' i Brevlunda

sa när, att det kom ett par hästar kösan-
de, bakvänt spända för en vagn. Där
kom ett fruntimmer ur vagnen och
stälde sej vid dörren och suckade.
Det skulle vara ett fruntimmer som
han bedragit, han var processmakare.

Jag har hört talas om en fru
som spökade i Loderups prästgård. Hon
var ung och gift med en gammal präst
Hon hade plöckat undan i två kistor och
gömt dem med hjälp av drängen och så
gömt nycklarna. Det hade hon gjort för
ifall hennes man dog, tog hans städs
allt vad där var. Men hon dog myc-
ket hastigt. Då kom hon om nätterna och
stälde sej hos drängen vid sängen. Till
sist gick han och talade om för prästen
om fru Cecilia - så hette hon - visade
sej för honom. Då sa prästen till honom,
att han skulle ta ett lakan för munnen
och fråga vad hon ville. Det gjorde han
och då visade hon honom om kistorna,

och sa var nycklarna va och att han
skulle ställa om att de kom till rätta igen.
Drängen talade om det för prästen och
sen syntes hon aldrig mer.

Det är en pil som kallas
för Tölsenackapilen vid vägen från
Borrby till Vallby och där en väg går
bort till Tullstorp. Där var det tal om
att det spökade. Där har stått en gård
föret, Tölsenackagården. Mannen häng-
de sej och gården brände. Sen har den al-
drig blivit uppbyggd.

Det var en som bodde stax
intill en kyrka som vaknade julnatt. Hon
såg att kyrkan var upplyst och tittade
inte på klockan utan klädde sej och
gick dit. När hon kom in var det rent
lyst men ljusen brann. Och hon hände
ingen där, inte prästen heller. Då fick hon
se sin gudmor i en bänk vid sidan om dörren
och hon gick till henne. Ha, skulle du

här, så gumoren till henne, hade jag inte varit din gumor hade jag bitit näsan av dej. Nu slipper du inte leva och härifrån. Men för att jag är din gumor skall jag säga vad du skall göra. När du går ut skall du haka din vadmalsklocka baklänges av dej. [d. v. s. lyfta upp den fram till först, när hon drog den över huvudet]. Det gjorde hon också. Om mormoren skulle hon gå och se efter sin klocka, det var en fäddig flicka, och då fann hon en lapp av den på varje grav. Då förstod hon hur det kunnat gå med henne.

Klarinskan här i S. T. Olof kunde signa. Där var alltid folk som kom till henne torsdagar och söndagar. Hennes mor kunde det också, så det var ärovt. Jag kom in där en gång en ärende och hade svär tandvårda. Så utsejner, från lilla, så hon, så ska jag ta bort. Hon föde händern över mitt huvud

vid fast utan att röra vid, flere gånger och munnen gick på henne. Men det hjälpte inte. Sen gav hon mig nåt att smörja på. Hon tog bra betalt för vad hon lämnade. Hon hade, för jag, arsenikvatten och sådant.

Anders Perskan i Sandby kunde också signa. Både kreatur och folk. Hon rökade dem med krut också. Hennes dotter barn fingo en gång tag på hennes krutfräse och den på en skuffel och föde den i yrisen. Spisen gick sönder och rutorna också. Mormor sprang in och fick se föödelsen.

Hon kunde stanna hästarna för Lasse Svensson, när hon hade blivit arg på honom. Mormor sa till honom, att han skulle tända eld på en halmviska under hästarna, men det hjälpte inte.

Där var när som en gång frågat hennes dotter efter vad moren sa när hon signade. Jo, så flickan, jag

har sett på nummen på mor att hon säger:
 Svart skinn och vitt skinn
 vitt skinn och ditt skinn.
 Hjälper det, så hjälper det
 och hjälper det inte så kan min
 själ inte jag hjälpa det.
 Det hade de så roligt i Gandby.

De talade om att de fick
 ålvakla. Det hade de fått vid en bäck,
 det hade flugit på dem. Det var na-
 turligtvis någon slags skabb. De gick
 till någon klok kvinna för det. Hon skar
 nio pipor av loshchan (Levisticum
 officinale) och blåste genom dem på
 kroppen där som var utslätt. Det skul-
 le göras nio gånger.

När de blevo hyllblästa, ka-
 de de kommit för nära någon hyll (Sam-
 bucus nigra). Där blev blåsor på
 kroppen, det väl väl etsem. Ja, de
 gick förstas till någon klok och frågade. De
 skulle ta pipor av hyllen och blåsa

genom dem på det ställe, där som var ont.
 Och så skulle de tvätta sej med osilad
 mjölk och den skulle de sen slå till kyl-
 len och säga:

Låt du mig få vara i fred,
 så ska jag låta dej vara i fred.

De va så rädda för att bryta käppar av kyl-
 len eller gräva upp en hyll. Glarna Päla i
 Borrby tuvor brukade bota för sant. Jag
 var hos henne en gång, mina skänder sto-
 do i sär. De hade fått för sej att där bläst skam
 av daggen på mej. Hon stök över handen och
 ngnade. Så fick jag terpentinjölja av henne
 att smörja på.

Det var en som kette Gröningen
 här i S. T. Olof som brukade bota kreatur.
 Folk höll honom inte för nåt. De kom
 till honom med gamla utmärglade hästar.
 Han red på dem ett stycke och så sat
 han baklänges. En gång var där någon
 som slog honom i ansiktet med en
 hästlost. Sj. fan, skrek han, nu är det

skämt. Han skulle nämligen inte säga nånting, när han höll på med det där. Nu är det skämt, sa Gröningen har blivit ordspråk här.

För att få låta barnsängar skulle de krypa igenom en fölhamm valborgsafton. Det var en gång ett par pios som hade gjort ^{det} Mère vilt Lasse Svens i Sandby (Borrby s.n) var där en mulltorra och vid sidan om en pil. Där hade de spant upp fölhamnen mellan dem. Morsfar tjänade då till Lasse Jöns och han kom där förbi och fick se dem. De voro nakna. Han tar en kåpp och pryglar dem med. Jag vet, vilka det var.

Jag hörde Talas om en dräng som alltid blev riden av maran. Så sa de till honom att han skulle sätta träskor na med hälar na mot varandra, så kröp hon först i den ena träskon och så i den andra. Sen skulle han lägga stumma

porna likadant under huvudet, så måste hon krypa i dem också innan hon köp på honom. Han gjorde så och när hon var i stumpan band han för henne. Sen satte han en propp i hålet i loften, där hon kommit igenom. När han löste stumpan stod där ett fruntimmer. De gifte sej. När hon hade fått det sjätte barnet säger han på skoj: Vet du, var du är kommen ifrån. Nej, det visste han inte. Då tog han bort proppen i hålet. Men medsam na var hon förvunnen och de såg henne aldrig mer.

Det vatten som de tvättat ett nyfött barn i första gången skulle de slå en handfull salt i och gräva ner i ett hål i jorden.

Jag har hört, att det första de skulle låta ett flickbarn få i handen var en signäl, och ett gossebarn en hammare. Då skulle de bli så duktiga.

Min svärmor sa, att om de hade skiver skulle de hämta grus från kyrko.

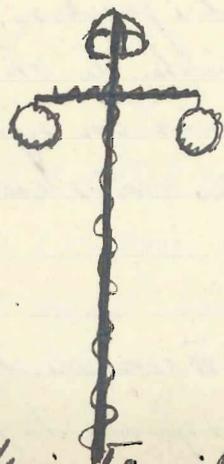

gården och slå i ratten och tvätta barnets leder med.

Flai är min systers skäver, sa hon.

Torsdagar och söndagar fick de ink klippa naglar, för då kunde närl Trollekärning dra dem till sej och göra trollknutor av. Mormor gav oss på fingrarna om hon såg att vi gjorde det.

De hade för sej att trollkärningar kunde göra trollknutor. De la dem där den personen skulle passera, som de ville skada. Jag har räkat ut för en trollknuta, brukade mormor säga.

Majstäng i Borrlby
(Enl. beskrivn.)

Mitt inre i byn i Borrlby hade de majstäng. Jag kommer ihåg att de hade en spelman som hette Lasse Lira. Majstängen hade en krona i toppen och en tvärlinje med en

krans i varje ända. Och den var sirad med blommor och grönt. Det var när jag var liten.

Mormor talade om att i hennes barn- dom var där ett folk i Örum (Flörups s-n) som hade tre flickor. De sa att de brukade springa nakna längs ryggsäsen midssommar natten. Mormor hade varit nyfiken och såg efter och fick se dem också. Det var för att de skulle bli tidigt gifta och bli husbönder på mannen. Se- ras mor var en klok kvinna som botade sjukdomar.

Flai i Trakten tändes alltid eldar till himmelsfärdsafton. De gamle hade för sej att eldarna skulle hålla skarn borta ifrån sådes skarnarna, så där skulle bli bra åring på marken. Nu göra ungdomarna det för nöjes skull.

Jag var i Bästad 1890, där tändi de upp blass påskafton. Man såg sådana runt hela La holms brukten. Jag var nere vid ett av blassen. Där var man. De hade li-

maten kärna av handlaren. Där var nån,
som skulle åka i den och några som drog.
Så drog de kärran igenom elden tre gånger.

I Bästad skulle alla unga
töser ge sej ut med en korg skottfagen
och fria till ungherrarna. De skulle
gå en och en. De sa: Goddag, om är
det skottda' och nu friar ja' och får
jag inte nåt annat så fyll på i min
korg. Så fick man nån gåva. Yngkar
själv varit med på det.

Mormor förbjöd oss att ha
ugnstyg ute skärtorsdagsnatt. Det var lika
dant hos min farbrors. Där var jag när jag var
19 år gammal.

Där var en historia om en ^{som} inte fick
komma in på ett ställe om hon inte ville
följa med till Blåkulla. De sa till henne att
hon skulle säga: Rätt upp och rätt ner
och rätt ut till Blåkulla. Så for de genom

skorstenen. Men den främmande ~~gick~~ bara:
Rätt upp och rätt ner. Och det andra glödde
hon. Hon fick fara rätt upp och rätt ner i
skorstenen hela natten, så om morronen
var hon rent uppsliten på kroppen.

Om man ville se blåkullafaras-
na skulle man vara uppe långfredags-
morrn, när solen gick upp, och ställa
en sprunn vatten på håll (= lutande) så
solen kom i vattnet. Där skulle man
lä få se vilka som varit i Blåkulla.

Eller skulle man gå i kyrkan
långfredagen och ha en stälvit på sej,
hållt en hästsko. Då fick man se de som
 varit i Blåkulla nitte baklänges och vara
 blodiga om munnen.

I Boraby var ett käll som hette Lars
anders. De bodde skat upp till oss. Dottern var
så förargad, när hon gjorde rent julafton för
moren gick och slog öl till goavätta vid
alla bordben, soffben och spisben. Det var

för att gorsvätta inte skulle göra dem när för tret. Hon bodde under Trappan och de skulle inte slå ett vatten där för att inte skälla henne och hennes anhöriga.

De skulle ge kreaturen vid mörke så de inte skrämde goanise. Annars kunde han dra ifrån dem istället för till dem.

I Bästad brukade frun, där jag var lägga en mandel i gröten. Den som då fick den skulle bli gift innan året. Det var julafton. Hon var ifrån Boluslän.

Juladag skulle man hålla sej hemma - med und. av att gå i kyrkan - annars fick man "bullar i ändor".

"Sko blackan" gick till rätt de skulle sitta på en höbjugestake, som var lägl mellan två stolar. De skulle sitta med benen utsträckt och i kors. Så skulle

de slå 32 som i d. v. s. de skulle stöta med en häpp så många gånger i golvet, omväxlande vid varje sida.

"Lugga björn". De skulle sitta på golvet och ha en häpp i knävetken. Sen skulle de sticka armarna om häppen in mellan benen och ta fast i härluggen på sej och resa sej och gå.

Det var en gång en Tös som försurit sej till den onde. Innan hon konfirmerades skulle hon gå till nio kyrkor med sin mor och blåsa i nyckelhålen och blåsa den helige ande av sej. Hon skulle inte vara på konfirurationslöftena och inte välja oblaten när hon gick till nattvarden utan ta den med sej. Allt det gjorde hon. Men så började hon ångra sej. Det var innan hon var tjugo år. Hon började läsa och gå tänka på det här. Från den tiden var det alltid en svart hund som följde henne. Det var förstas den onde som inte ville släppa henne. Till sist gick hon till prästen. Hon

sa till henne att hon skulle ställa sej i kyrkan inom en ring som han skulle stå omkring henne och den fick hon inte gå över. Där skulle hon stå till prästen kom och hämta henne. Men, sa han, nu är det många skepnader som komma att visa sej för dej och vilja ha dej med, men dem får du inte följa. Och även min skepnad, sa han, kommer att visa sej för dig men för att du skall veta om det verkligen är jag så skall du se om de fåtta fötterna inom ringen. Då först får du följa med. Hon gjorde som prästen sagt och där komma många skepnader och prästen och så flera gånger som lockade henne. Men hon såg att de inte trampade innanför ringen. Till sist kom verkligen prästen och då var hon löst.

[Skomakare Björklund, berättarkans make, född i Brösarp, har hört samma historia, men hon skulle där känna igen prästen på att han sa: Gå om nu i Jesu namn. De andra sa istället: Gå om nu i Pestens namn.]

Min far talade om en gästgärdare som var ute och körde. Han körde hem emot. Plötsligt stannade hästarna och kunde inte dra längre. Då hoppade kusken av och tog ~~en av~~ huvudstolarna av ena hästen och sig igenom. Då fick han se hin sitta på vagnen. Han tog ena bakhjulet av och band fast hin vid axeln. Så fick han springa och bära där ändå hem.

Mormor talade om en barnmorska nere vid Skillinge, som gick och plockade ut "Stackartäv" kallade de det för, när de plockade innan stackarna (skylar) var inkörda. Så får hon se en tjock padda krypa ut ur en av stackarna. Och, säger hon, din stackare, när du behöver hjälp, så ska jag hjälpa dej, för jag tycker det ser ut som det snart skulle behövas. En natt kommer där en ridande till henne. Hon fick rilla framför honom på hästen, men hon fick inte veta varthän hon skulle. På vägen

slog hästen emot något. Det är inte farligt
 så ryttaren, det är Mellby tornspira. Så
 kom hon till Stenskruvad och förlössade
 bergaprun en son, det var hon som va-
 rit paddan. Barmorskan måste stanna
 i bergat; två dygn, sen blev hon född hem
 på samma sätt som hon kom dit. Som ersätt-
 ning fick hon ett stort förkläde fullt med spänner
 men hon blev skän geligen förjuden att tända
 ljus vid hemkomsten och att om tala var
 hon varit. Hon la spännerna vid kakelug-
 nen och om morronen låg där istället en stor guldhögg.

Mormor talade om att det var
 en som gick och vaktade uppe vid Störpa-
 backen (Störups s-n). Där såg han hur pyss-
 lingarna gick inne i säden och ploc-
 kade de största axen. Det voro bara så
 små och bruna. Och puttimerna va-
 rade till midjan och hade långa bröst
 som de tog och kastade över axlarna.
 Det var en dag han hörde något som pep
 så förfärligt. När han skulle se efter, så
 var det baggen som trampade på en av
 pysslingarnas ungar. Han körde bort honom.

Så kom ungens mor och sa: Snäll påg
 ej olönt gå. De ville ha honom in i backen.
 Hon påg, kom påg, sa de, få mycket bättre
 än vakta bondens får. Men han ville
 inte. Sen kom de en annan gång och
 ville ha honom med på bästa gillet i
 Bolleryn och äta gröt. De hade bara hat-
 tar, som de blev osynliga med och de
 ville han skulle ha en. Men han ville
 inte då heller.

De talade om en i Glörup som fått
 en förbytning. Han hade en bred, bred mun
 och bara åt. Men han kunde varken ta-
 la eller gå. När han var fem år gam-
 mal tog de till Skränglan i Onslunda.
 Hon var mor till Per Eraksson. År
 det inte någon sorts mat, som han tyck-
 ter särskilt om, frågade hon. Jo, sa dem,
 han var mycket glad i blodpölsa. Då
 skall ni, sa hon, slakta en sogris och
 lägga upp honom på bordet med toet
 (håret) på. Det gjorde de, och när pyss-

lingen fick se det, sa han: Har jag varit i världen i 28 år, har jag aldrig sett en sådan pynta (= jölsa) med bo ho i to å hynsa. Då för stod de att det var en pyssling. Och Kränglax hade sagt att kvinnan skulle ta honom, när hon skulle koka jölsa och säga: Kommer inte din mor och hämtar dej, så ska jag koka dej. Det gjorde hon. Och då kom trollkärning med deras pojke. Kvinna slängde trollungen och fick tag i sin egen pojke, annars hade han skällats.

[Skreddaremästare Persson, S: T Olof, berättat samma sägen, men det var en dödfödd gristunge som lät till trollungen och då sa han: Har ja set Sjöbo ora tie gånger skan å tie gånger plan, så har ja aldri set sän jölsa förr]

Det hade varit gille på ett ställe i Sandby och om morronen när häradspelsmannen skulle hem fick han en fat gröt med ~~de~~ och så sa de till

honom att han kunde gå ut och ta den gula mårren, som stod ute på ången och rida hem på henne. Han gjorde det men när han kom till bäcken, Gade bäcken kallas den, så följde hästen den. Men herre Jesus kan jag inte få dej att följa vägen, säger han. Då slog hästen till, så kasten föll av och slog sönder fatet. Det var bäckhästen han ridit på.

Mormor sa, att jag aldrig fick gå vid högra sidan av vägen. Där ha spöken sin väg och de kunde knuffa in i diket.

Det var en fru som räddde om S: T Olofs gård. Hon tog yttan från Sankt Olofs bilden och göt ett dussin silverskeder av. Men det gick så olyckligt för henne. Kreaturen dog och barnen dog. Av det rista hon ägde gjorde hon en ny ytt till Sankt Olof. Men

det är därför yttan är så liten.

Sankt Olofs källa skall förut ha varit inne i kyrkan strax vid predikstolen. Sedan sprang den upp nere vid S. T. Olofs gården.

Jag hörde talas om, när jag var liten, att det var en präst i Löderup som mördats av några ryttare i saskristian. Folket planterade en ek på hans grav och den skall vara där än. De sa, att det skulle vara för 500 år sedan.

Sankt Cecilia's källa ligger uppe vid Prästbackarna i Borrbj. Sankt Lisselas sa de gamle. Det är ett rönt stort hål och vattnet är mörkbunt, påminner om utspätt blod. Det fryser aldrig igen. Far talade om att de skulle försöka bottna där en gång. De hade fast ett rep som var 18 famnar långt

och med en tyngd i men det nådde inte botten. De gamle talade om att bakom Prästbackarna i Tyssakärret - det är fullt med grästussar - skulle legat ett kloster. De sa, att Sankt Cecilia blivit mördad av munkarna för att hon anmält dem för sedlighetsbrott. Då skulle klostret ha sjunkit.

Per Piil, han var över 90 år, talade om hur Kronowalls gods blev till. Under reduktionen kom en yngling från mellersta Sverige hit ner. Han var av adel, det var så många adelsmän som miste sina gods. Han flydde till en holme i skogen och levde där av att jaga och fiska. Så var det under mapphanefejden, då sköt han sej till svenskarna och anmälde dem som höll med mapphanarna. Då blev de straffade och svenskarna gav deras gårdar till honom. På holmen där han bott blev Kronowall byggt.

Har Botby järnvägstation byggdes var fört en domarring. Den raserades 1894. Runt omkring var en rund del av äppleträd, päronträd och askar. Det kallades för Lunnen (=lundan) och det heter den än.

Så snart där var nån klumpig kallade de den för Bolse fjorr (Bolshög fjur) och var det ett fruntimmer Bolse mormor.

Mormor talade om attägaren till Pilagården (=Hörup s.n) Tagit Høje-sten eller Borresten (runsten) till grindsten. Där blev ett sådant väsen i gården, kreaturen dog och hästarorna slog i stallet. Han måste ta stenen dit igen.

[Följande visor spår fru Björklund sjungit för upptäcknaren]

Och jungfrun gick - - -
[Den lille båtsmannen.]

1. Och jungfrun gick i kammaren in att sticka guld
grå skin,
då kommer där en båtsman hon bad den
stiga in.

Trola lall la lall lalalla,
tralla lalli lalla la.

Då kommer där en båtsman hon bad dem
stiga in.

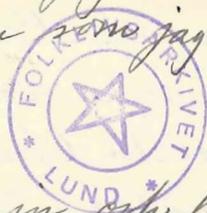
2. Och ^{du} hör ^{den} båtsman vad jag dig säga vill
har du nu lust att spela guldtärningen
med mej.

3. Vål har jag lust att spela guldtärningen med dej
men jag har inte rödan guld att sätta upp för mej.

4. Så sätt dig upp din kappa och så din grå hatt
så sätter jag upp mitt hjärta, det spelar du
aldrig fatt.

5. Den första gång guldtårningen på Taffelbordets sprang
den sköna jungfrun tappade och lilla båts-
man vann.
6. Den andre gång guldtårningen på Taffelbordet sprang.
den sköna jungfrun tappade och lilla båtsman
vann.
7. Den Tredje gång guldtårningen på Taffelbordet sprang
den sköna jungfrun tappade och lilla båtsman
vann.
8. Och hör du liten båtsman vad jag dej säga vill
~~ett~~ riggat skepp i Stockholm det vill jag
giva dej.
9. Ett riggat skepp i Stockholm, det får jag
hur jag kan,
men jag vill ha den jungfrun som jag med
Tårning vann.
10. Och hör du liten båtsman vad jag dej säga vill
mitt halva faders rike det vill jag giva dej.

11. Din faders halva rike, det får jag hur jag kan
men jag vill ha den jungfru ^{som jag med Tårning}
vann!
12. Jungfrun gick i kammaren in och kammade
upp sitt hår,
Gud nåde den sköna jungfrun, sånt giftermål
jag får.
13. Och båtsman gick på golvet och vängde med
sitt svärd.
Ja, du får bättre giftermål än nånsin du är värd.
14. Vål är jag ej en båtsman fastän jag säger så,
jag är den bästa kungason från Englands kust
jag går.
15. Är du den bästa kungason från Englands kust du går
så giver jag dej mitt hjärta, min ära och min Tro.
- [Fru Björklund läst visan av sin mor. Glade
också en gång hört den sjungas av en stakkevin-
na vid Tunby holm. Hon var ifrån Villands

härvid. Han hade sjungit sotare istället för
båtsman. Mellan stroferna 7 o. 8 i här förelig-
gande visa var där inskjutit en strof:

Och hör du liten ~~båtsman~~ vad jag dej säga vill
en sadlad häst i min faders stall det vill jag
geva dig.

Den strof & motsvarande strofen var ändrad
till "ett stenhus i Stockholm". Från Björke
Lund har aldrig hört visan sjungas av
någon annan.]

Peder han tjänste på konungens gård--

1. Peder han tjänste på konungens gård
För pengar och välskatna kläder
Så litet han ^{ät} och så litet han drack,
För kärestan ^{har} blivit så sjuk.
2. Peder han följde sin herre i säng
Han gjorde sina tjänster som han borde
Sen frågar han sig lov att rida borten
stund

För kärestan ^{har} blivit så sjuk.

3. Är nu din käresta bliven så sjuk
Herren Gud då lindra hennes kvida
Att hon måtte komma till sin hälsa igen
Och du må finna ro vid hennesida
4. Peder han gångar sig i stenstallet in
Där klappar han gräblacken på länder
Sen rider han bort de styva milen fem
Men andra de lägo och sovo.
5. Peder han rider sig i villande skog
Och stjärnorna på himlen de tindra
Så sorgsen han rider den långa vägen fram
Men fåglarna under himmeln de kvittra
6. Peder han rider ett stycke längre fram
Där band han sin häst vid en tulle
Sen gångar han sig i salen in
Där herrar och kantar de sutto.
7. Peder han rider ett stycke längre fram

Där band han sin häst vid en guldkedja
 Sen gångar han sig i frustugan in
 Där prädar och jungfrur de gräto.

8. Kärestens moder till honom sade så
 Nu hörer du de klokoma de välva
 Nu får du låta sorgen så hastelig bortgå
 Och skat dig en annan utvälja.

9. Om jag än sökte i hela min tid
 Jag sökte i yn konungarikens
 På Torde jag knappast uti
 min hand.
 Och säga: Jo, där finnes hennes like.

10. Hennes händer voro vita, hennes fingrar
 voro små
 Hennes ögon voro blåa som en duvas
 Gläret det var som spunnet av guld.
 Därpå hatten liten guldkrona.

11. Peder han sörjde i hela sin tid
 Han sörjde så länge som han lede

Och ingen så tog han till Kärestan mer
 För ingen städes fann han hennes like.

[Fru Björklund har lärt visan av sin
 mormor. Hon ^{har} aldrig hört någon annan
 sjunga den.]

Agneta gångar sig ---
 (Den bergtagna)

1. Agneta gångar sig den breda vägen fram
 Varest tiden göres mej lång
 På vägen där möter hon en bergsman
 Herre Gud vad sorgen är tung.
2. Nu skall du följa med mej i hälleberget in
3. Agneta hon vistas i hällebergets djup.

Där födde hon till världen sönerna ju

4. Ågeneta sig över vaggan låg
Där hörde hon sina landsklockor gå.

5. Idag så får jag väl i kyrkan gå
Ty nu hörde jag mina landsklockor gå.

6. Nog så får du uti kyrkan gå
Men inte får du tala med din fader
eller mor.

7. Ågeneta sig uti kyrkan gick
På vägen möter hon kära ^{brodern} ~~systern~~ sin

8. Ågeneta sig utur kyrkan gick
På vägen möter hon kära systern sin.

"En eller två verser, där det skildras hur hon möter föräldrarna och så följer med dem hem."

9. De satte fram rätterna fyra och fem

Men aldrig en bit smakte hon utav dem

10. De satte fram rätterna åtta och ni
Men aldrig en bit smakte hon utav de.

("I slutet av visan skildras hur hon kom mer till berget igen. Hon blir dödad för att hon varit olydig. Bergakungen kastade ett guldäpple i hennes knä.")

[Fru Björklund har lärt visan av sin mor. Hon meddelar, att den sjöngs ganska allmänt av ungdomen, när hon var ung. Har inte sett den i tryck. Hon har hört den sjungas också i S:t Olof, fast något olika den följt här ~~meddelats~~]

Där skedde ett under - - -
[Styvmodern]

1. Där skedde ett under uti hela stan
att fru Adela dog ifrån Trene små barn
2. Och dessa små barnen gingo in till sin far
och bådö att få gå till sin moders grav
3. Ack hör ni mina små barn jag kan inte
ge er lov
gå in till er styvmor och bedjen om lov
4. Men dessa tre små barnen togo lov utav sig själva
och de gingo bort till sin moders grav.
5. Den ena grät vatten, den andra hon grät blod
Den tredje hon suckar sin moder av jord.
6. Vem är det som nuckar så tungt uppå min grav
Då waste Guds änglar, det är dina tre små barn.
7. Ack hör ni mina små barn gå in ^{hem} till
er far

En natt mellan klockan tolv och ett vill jag komma
till er

8. När dessa tre små barnen kommo ^{hem} från deras mor
Då stod deras styvmor och kammade sitt hår.
9. Den ena hon sparka, den andra hon slag
Den tredje hon fattar i håret och drag
10. När dessa tre små barnen voro lagda i sin säng
Om natten mellan tolv och ett kom fru Adela in
11. Och när fru Adela in i stugan steg
begannte deras styvmor skriva kritkors omkring sig
12. Du behöver inte skriva kritkors omkring dig
för jag ämnar inte göra dig något ont.
13. Varför låter du mina små barn gå hungriga
i säng
har jag inte lämnat efter mig äker och äng.
14. Varför låter du mina små barn ligga på hö och
på strå.

har jag inte lämnat efter mig bolotema bli

15. Och vill du inte vara som en mor för mina
barn
i av grunden där skall du finna din grav.

16. Men vill du nu vara som en mor för mina
barn
i himmeln där skall jag reda din sal.

[Fru Björklund har lärt visan av sin
mormor. Hon eller hennes mor brukade
sjunga här meddelade visor när de vag-
gade de små. Hon har inte hört någon
annan sjunga visan] forts. sid 195

Skomakare Björklund i S. T. Olof.

[S. T. Olof. — Född i Brösarp s. n. Västas
sär och i Tunby (Smedstorp s. n). Han
de nio tjugo åren varit bosatt i S. T. Olof.
— 53 år]

Pojkarna brötta ännu springa
här med Skut. Ibland är det en trä-
bit, som de skurit ut lite i form av
en gubbe. Det är meningen att den
skall skickas till nästa gård. De gå så
tyst, så man kan inte höra dem. För
två år sedan kastade de in en gubbe av
halm. Han hade en mask till ansikte
och hatt på huvudet. Han kunde väl
vara en tre alnar hög. Där var fäst
en lapp på honom där det stod:
[skrift:]

God dag, go vänner!

"Herr Skut förvisso stilig är

M. 11735

han söker sig en främ saktär.
Den som kan ge mig frun helt nyss
jag giver resolut en kyss.

2) Giv mig en plats uti en ora
uti ert lugna hjäll
att jag må med mitt lilla skri
må få en trevlig kväll

3) Familjeliv, o drömda lott
med barn i vaggan - nyss
O, skratta ej jag är ju karl
på min facon det syns

4) Du tackar jag för vänlighet
och all humanitet
men akta mig för elden väl
jag lätt an tänlig är.

5) Till sist ett leve och hurra
för Skut i detta år
en duktig spark uti min bak
förpassar mig utom ert tak.
Hurra

Oftast kasta de bara träknutar in. Att gå
med felit har jag aldrig hört talas om.
Vi tog vara på gubben en tid men sen fick
pojkarne tag på den och rev den sönder.

M. 11735

De brukade skjuta med bössa
framför för stens nyårsafton. De springa
för att få tag på dem. Och då blir det väl
bjudning. Men de försöka skrynda un-
dan.

I Tunby gick de S. T. Staffan
Det var gamla gubbar som gick och
så blev de trakterade. De sjöng en visa
om Staffan. Egentligen skulle de rida
och det gjorde de ibland. De ha brukat
det här i S. T. Olof när gång senare. Det
var när här var gott om "fyll" (sprit)

I Brösarps sjöng de för ägg
den niste april. De sjöng: och lyvlig
tid. De sjöng pilvisan och så, där stod.
Till nästa år bli komma igen
Maj vare välkommen
Då står där en vägga vid pianostäng
Alltså vidt som världen är
springa de rosor i blommor.

Här i S:t Olof sjunga de också: och giva
tj tid.

Det är en gammal historia att
när de skulle så lin skulle ~~marken~~
ligga på bios kvinnan ute på åkern.
Det var en gubbe som gav sig gallet
på karringen sin, på tvären. Då kom
där en kräka flygandes över dem
som skrek: På längs, på längs. Då
vände mannen sig rätt och då kom
kräkan igen och skrek: Ackurat, acku-
rat.

Vid Björnstorp bodde det många
Troll. De var aldrig mätta utan när
de hörde klockan på gården ringa kom
de in också och åt. Ja, de var osynliga.
Det var en gång en tiggare som lagt
sig på balken och han hörde hur de
förde ett förfärligt väsen, när klockan
hade ringt. Vår är min barhatt, var
är min barhatt, hör han dem skrika.

Lat mej få en, säger han då. Ja, då får du
ta farsas, vara de honom. Så följde han
med dem till Björnstorp. Där fick han
se dem sitt runt kring faten och kasta i
sig. Han talade om det och sen ringde
de aldrig mer till mats på Björnstorp.

Det var på ett ställe där de bröt
som de inte fick stut på det förrän det var
mörkt. Där var en av karlarna som
tappade pinnen till bräken och kunde
inte finna den. Då såg han ett bloss ute
på marken. Hör du röjinn, sa ha, du
kan min själ gärna komma och lysa mej.
Då slog det till ett bloss vid bräken så
han hittade pinnen.

Fåglalätarna, som man hör vid
hösten kallade de gamle för Svaks jakt.

I Ravlunda skall det ha stått
ett slag vid Narre Mejör. Där skall den
sna hären ha stått och den andra på

Kungslardet i Bräsarp. På Norra Högskall skall vara en sten som kallas Drottningstenen. Där skall drottning Margareta ha stått och inspekterat sin här och när hon smurrade runt blev där ett märke i stenen efter klacken. Det talas där om än.

På Kungslardet ha de haft avräkningsplats. Det var på Bälbacken. Men far kom ihåg att han som saktprojke sett benrangel hänga där och fåglar hade redend ~~liden~~.

Vid Fula husen i Wittsköfle stå två pelare vid landvägen. Vid sidan om där har legat en gård. Där var en gång en snapphaneliga som kom dit. De voro bjudna dit. Där blev en sådan traktering och de söj duktigt. Men från passade på att ta deras gevär och kasta dem i brunnen. Sen gick hon och skulle hämta folk. Snapphanarna

frågade: var kvinnan var. Hon är ute och ser om kreaturen, sa hennes man, där är en ko som skall kalva. Sen kom hon med krigsfolket. Snapphanarna skulle ha tagit geväret men hittade dem inte utan måste ge sej.

De trodde att "rav" (= berusten) predade mot trolldom. De gjorde hjärtan av berusten och hängde kring halsen. Och hade perlor av det i grydnadsknappar.

Olika berättare:

Vi gick omkring och sjöng för
 ägg den siste april och då sjöng vi "Åsk
 Givvlig Tid." Sen har de inte sjungit
 mer än några av verserna, men
 vi sjöng alla. Ja, jag kan hel visan,
 jag tror jag är den ende som kan den
 i byn. Först sjöng vi:

Nu komma vi till eder gär

Maj vare välkommen

Och fråga om vi sjunga får

Sommaren är så givvlig för ungdomen

Och när vi fått, sjöng vi:

God natt och tack det skall ni ha

För gåvan den var ganska bra.

Emellan dem sjöng vi:

Åsk Givvlig Tid

(Från Fogeltofta s-n)

1. Åsk Givvlig Tid,
 när träd på marken bära frukt
 och blad och blommor giva lukt.

Åsk Givvlig Tid
 när fåglar i skogen berättar
 och på sitt sätt lovsjunga Gud
 och blad och blommor titta
 och bergen giva ljud

2. När vi vår tid
 i ångar, lundar, skog och mark
 från en till annan Givvlig park
 i ro och frid
 få leva och få höra
 en Givvlig sång med klar musik
 den hört av intet ära
 den honom varit lik.

3. När våren bär
 av allehanda Givvlig frukt
 med Givvlig smak, behaglig lukt
 oss väter här
 När kalla vattnet rinner
 så klart som vore det kristall
 och man för solen finner
 ett skjul i djupan dal.

4.

Ack gyllene tid
 är det ej lust att leva här
 när man är fri från allt besvär
 och gyllene tid.
 Men ett bör grant oss märka
 att döden allgästa skall
 kan det ej ångslan verka,
 och ända glädjen all.

5.

Betänk det väl
 hur falok den lusten vara må
 som kan så snart en ända få
 betänk det väl.

I dag är man en herre
 i morgon är man kall i null.
 De större med de mindre
 de falla i all stund.

6.

Rikedoms och ståt
 och annat som här glittra må
 men intet mera passa på
 än rikedom och ståt.
 Men döden gör dem lika

igenom sin skarpa skott
 båd fattiga och rika,
 han tar dem alla bort.

7.

Jag ej förstår
 vad härligt är och frid för sann
 man här i världen finna kan,
 jag ej förstår
 Men himmeln allena
 som evig är och vara skall
 det står oss ej till mera
 ty där finns glädjen all.

8.

Där hörs ej gråt
 ej sjukdom, pest och dyran tid
 ej krig och örlög; fäkt och strid
 ej klagolåt.
 Nej, där är fröjd och gammans
 i himmelns höjd bland änglars här
 det gör Gud allesammans
 som tro uppå hans ord.

9.

och himmelns höjd

där portar utav pärlor ä
grundvalar utav stenar skär
och himmelns höjd.

Så jag av sorg betagen
så gläds jag när jag tänker på
vad glädje, fröjd och fromma
Guds barn de skola få.

10. En ljovligt stånd
där Herrans hus och tempel ä
ty sol och måne lysa där
en ljovligt stånd
Där livsens vin det klara
för oss och lammet rinna må
och livsens träd det rara
uppå dess gator stå.

11. Lev alltid så
att du och denna lust och fröjd
må en gång få i himlens höjd,
Lev alltid så.
Ej någon ro vi finna
på denna världens usla borg

vår sista levnads timma
är idel nöd och sorg

12. Förlåt vår synd
o store Gud och fader huld
för din sons död och jinas skuld
förlåt vår synd.
Och hjälp oss med din anda
att vi på denna jämmerdal
må flytta till det landet
som är din fröjdesal.

Ola Mannson
[Lantbrukare, Bonderum, Fägeltofta^{o.n}
Född i socknen - 46 år]

När jag var pojke har jag sett hur
de redo Sankt Staffan. Det var här i S: T Olof.
Jag har kunnat visa förut nu minns jag
endast några verser:

Sankt Staffan var en stalldräng
en stalldräng, en stalldräng

Han vattnar sina fålar fem, ja fålar
 fem, ja fålar fem
 i ra, i ra, i ra
 i rumtarara
 Gossar låt oss muntra vara!
 En gång jul om året bara
 Hög sjöng hoppr faller alla.

Den femte den var äppelgrå, äppelgrå,
 äppelgrå
 Den rider själve Staffan på, Staffan
 på, Staffan på

Jag tror att mor har bakat, har ba-
 kat, har bakat
 Hon ger oss var sin kaka, en kaka, en kaka
 Och far han går och traskar, och traskar
 och traskar.
 Han ger oss lit' ur flaskan, ur flaskan
 ur flaskan

Nu stå vi här vid vitan vägg, vitan vägg
 vitan vägg
 Nu få vi frostuti vårt skägg, uti vårt skägg
 uti vårt skägg.

Ola Olsson
 [Attusa, S: T Olof. - Född i S: T Olof
 Tjänat som dräng i Vitaby och
 Raulundar socknar, flyttade
 ut S: T Olof för 30 år sedan. - 60 år]

Ack Givvlig Tid
 (Från Vitaby och Raulunda s. 2)

Ack Givvlig Tid
 när träd på marken bära frukt
 och blad och blommor giva luket
 ack, Givvlig tid.
 När fåglar i skogen kvittra
 var på sitt sätt lovsjunga Gud
 och bergen giva ljud.

När vi vår tid
i lundar, ängar skog och mark
från en till annan ljvlig park
i ro och frid
få leva och få höra
en ljvlig sång med klar musik
den hörts av intet öra
den honom varda lik.

Ack gyllene tid
vad det är ljvt än leva här
när man är fri från allt besvär
ack gyllene tid
När klara vattnet rinner
så klart som vore det kristall
man då för solen finner
ett sken i djupan dal.

Betänk det väl
hur falsk den lusten vara må
som kan så snart en ända få
betänk det väl
I dag är man en herre

i morgon är man kall i mun
de större med de mårse
de falla i all stund

Rikedom och ståt
allt annat som här glindra må
och intet mer man passas på
än rikedom och ståt.
Men döden gör oss lika
igenom sina skarpa skott
båd fattiga och rika.
han tar dem alla bort.

Där hörs ej grät
ej hunger, pest och dyran tid
ej krig, ej öflog, fjid och strid
ej klagolåt.
Men där finns präjd och gammal
- - - - -

Ack himmels hijd
vår portar utav järlos är
grundvalar utav stenar skär

M. 11735

ack himmels höjd.
 Är jag av sorg betagen
 så gläds jag, när jag tänker på
 vad glädje, fröjd och fromma
 Guds barn de skola få.

En härligt ståt
 där Herrans hus ett tempel är
 bid sol och måne lysa där
 ett härligt ståt
 Där livsens brunnar klara
 för Gud och lammet rimma må
 och livsens träd de rara
 uppå dess gator stå

Lev alltid så
 att du av denna lust och fröjd
 en gång må få i himmelns höjd
 lev alltid så.

 vår sista levnads timma
 är idel nöd och sorg

M. 11735

För låt vår synd
 o store Gud och fader huld
 för din sons död och jinas skull
 förlåt vår synd
 1: Och hjälp oss med din anda
 att vi från denna jämmerdal
 må vandra till det landet
 som är din himmelsal. :)

D: o

Vi stämde genast upp: etek gjävlig till. Sen
 sjöng vi en visa för pigena. Pigena gav
 ofta pengar. I Andrarums socken fjöng vi
 samma visor som i Vitaby och Rarlunda sock-
 nar, men där samlade vi inte upp äggen med
 det samma utan gick och tog upp dem om sön-
 dagen efter och då hade vi fans med oss, som
 vi lärat på verket. Pievisan kan jag en del
 verser av:

Pievisan

(Från Vitaby och Rarlunda socker)

[Stroferna ordnade i följd av upptecknaren.]
 God afton piga som hemma äst

Maj vare välkommen
 Den ~~lilla~~ sjuve sommar skall bli din gäst
 allt så vilt som världen är, springa
 de rosor i blommor.

Sommaren ha vi i en säck
 och vintern ligger i Mala bäck

Ja gröna stå de ängar
 och så de örtesångar

Ja, flicka hör du göken gal
 i gröna lundens vackra dal

Var fågel söker maken sin
 ja, flicka sök du även din.

Jungfru Mari och hennes son
 de gingo till Jerusalems

Om morgonen när hon vaknade
 här sonen sin hon saknade

Så tog hon på sig kåvan blå
 så sorgsen hon till kyrkan går.

Så sökte de båd ut och in
 här sonen sin ej finna kan

Hon mötte någon som hon frågade och fick
 till svar:

Yag har ej sett honom sen igår
 då var han i vår örta gård

Nu sätta vi maj i piens säng
 och sketa dej för naboens dräng

Nu lyfta vi alla på vår hatt
 så bjuda vi adjo, gonatt

Nu gå vi utur eders gård
 vi komma igen till nästa vår.

D:o

Ack Givvlig Tid
(Från Rörums s-n)

[skrift]

ack Givvlig Tid
när träd på marken bära frukt
och blad och blommor ge giva lukt
ack Givvlig Tid.

I skogen fåglar kvittra
var på sitt sätt lovsjunga Gud
och blad och blommor tittra
och bergen ge giva ljud

Ack nu värtid
i lundar ängar skog och mark
och en tillsammans Givvlig park
i ro och frid

Få leva och få höra
en Givvlig sång med klar musik
den hörd av intet öra.
den honom vara lik.

Ack gyllene Tid
vad det är skönt att leva här

då man är fri från allt besvär
ack gyllene Tid.

När klara vattnet rinner
så klart som vore det kristall
må då i solen finna
sitt sken i djupa dal.

Rikedom och ståt
allt annat som här glimma må
men inte mera passa på
än rikedom och ståt
Men döden gör oss lika
genom sina skarpa skott
vid fattiga och rika
kan tar oss alla bort

Betänk det väl
hur falsk den lusten vara må
som kan så snart en ända få
betänk det väl

I dag är man sur
i morgon är man kall i snull
de större med de större

de falla i all stund

En härlig ståt
i Herrans hus och tempel är
båd sol och måne lysa där

En härlig ståt
Se jag av sorg betagen
så gläds jag när jag tänker på
vad glädje, fröjd och frömma
Guds barn de skola få

Ack himmelns höjd
där portar utav pärlor är
grundvalar utav sten så skär
ack himmels höjd.

Emma Nilsson

[Rörum. -15år. Hon har skrivit upp visan efter sina kamrater i skolan. - I några socknar har under de sista ^{åren} skolbarnen också börjat gå och sjunga maj. De gå för sej själva.]

[En i S:t Olof bosatt skribent, Th. Munch av Rosenschöld () har efter mötet av den givning till skriva en

Majvisa

Ack vären är
nu kommen med sin klara sol
och lyser i från pol till pol
så härligt ner. etc.

Denna visa känner man till i S:t Olof och omgivande socknar, men tyckes icke ha beägnats som "majvisa."

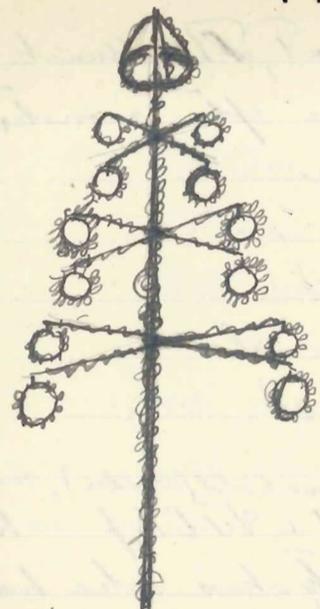

///

Lindvalls mor talade om att man i hennes ungdom yrungit länge dans. Hon skulle varit 95 år nu om hon levte. Det var i Smedstorp. Där var där störe by än nu. Så sprang de dit när de kunde från byn och upp till gården (Smedstorps gård) Karlarna hade en krona på en stake. Sen var där gille.

Fru Lindvall

[Smedstorp. Född i Ö. Ingelstad. 70 år]

Majstäng
på
Engelstadsgården
Ö. Engelstads s.-n
(Enl. beskrivning)

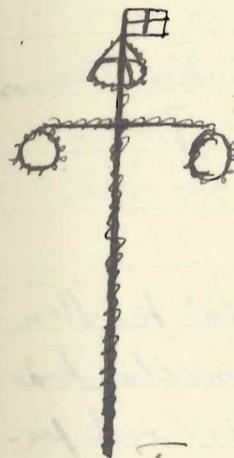
I Ö. Ingelstad hade de Majstäng uppe på gården. Den stod inne på gårdsplanen mitt framför inspektorsbyggnaden. Herrerskapet bestod traktering. Det är en 60 år sedan. De sista åren jag var i Ö. Ingelstad hade de majstäng i Liselund.

D:O

I Töstared (Vitaby s.-n) hade vi kronsagille. Det var alltid på munnsgård. Töserna hade gjort varsin två kranor. Den ene satte de på sej själva. Den andre fäste de på rocken på korlen. De fäste den på bröstet. De två skulle dansa med varandra Töser och pigan visste nog vilka de ville ha. Vi töser kunde ju talas vid också.

Chor Per Johans
(Ondrarum. Omkring 70 år)

Länge dans har jag varit med om på Gärnas. Det var när kamarkerrinnan var där. Det var på hösttagillet. Där gick de runt kring byggnaden två och två med spelmän new fränst. Sen dansade de mitt framför slottet. Där var alltid en gammal gubbe, som brukade hålla tält för herrerskapet och folket.

Majstäng
på Gärnasgård
Ö. Herrerstads s.-n
(Enl. beskrivning)

i varje ände och i toppen var en flagga och en krona.

Platkast på Gärnäsgården.
- 70 år.

Det var en gång en gammal kocktän som skulle gå hem. Han fick se en häst i en käng och tyckte det var hans man.

märkligt och satte sej på honom. Det gick så i luften att hästen spårka emot en kyrkespira. Sen slog hästen honom av nere vid Hivik.

Skräddarmästare Persson
[G. T. Olof.]

I Veberöd brukade de slå katten ur Tunnan. Tunnan hängde mellan två träd, de skulle rida under den och försöka slå sönder den. Den som kunde det fick det som låg i tunnan, tyg till ett par byxor eller en väst. För hade de haft en katt i tunnan. Flickorna ställde sej i ring kring den som slagit sönder tunnan, sen skulle han med förbundna ögon välja ut en av dem. Karlarna red omkring på ställen och den flicka som blivit vald fick följa med. Sen var det gille på kvällen. Det var vid fastlagen.

Nils Andersson
[Emdestorp. Född i Björnstorp. 84 år]
En gång, jag var inte mer än

12 år gammal, skulle jag gå och hämta brännvin till min far på ett ställe där det var lönskog. På ett ställe fick jag se en kärring gå och så hör (lin). Hon lyfte upp benet och kackade på prot under. Jag trodde kärringen var galen och talade om det för far. Det var för att hon inte skulle ha makt med det.

Det var en som kallades för Doktari-
Glanna, som bodde vid Everlöf. Hon kunde säga vad som felades kreaturen, fast de stod hemma i stallet. Hon skulle ha en nyppa här av dem.

När en ko kalvat skulle de lägga stål vid tröskeln, där hon skulle gå över så där inte var något som vederfors henne.

Det var en piga, Bengta kette
hon, som jag tjänat i lag med. Hon skulle gå till Naggelarpshuset. När hon gått över en fålad en bit, så dask (= föll) hon. Hon levde en vecka, kroppen

bröts rent sönder på henne. De sa, att
det var lappskott.

D:o

Här nere på Ingelstads fälod
är där begravt en hjälte. Han Frid-
de mot en hjälte som är begravd
i Ingelstad. De stod där och sköt
ihjäl varandra. Jag har hört talas om
vad de hette, men det har jag glömt.

D:o

Fru Kerstin Björklund.
[fort. fr. sid. 164]

Det var en gång konungadötrarna två
[De två konungsdötrarna]

1. Det var en gång konungadötrarna två
två rosor och adliga blommor
De blevo bortstulna alltmedan de var små
Uppå Frankrike äro vi komna.
2. Så förde det skeppet dem till konungens land
På vägen mötte de en gråhårig man
3. Och vördige fader vad vi Er sjörja må,
Är detta rätta vägen till konungens gård?
4. Vist är det rätta vägen till konungens gård
Men konungen är inte hemma i är.

5. Är inte konungen hemma i år
Så är väl den sköna drottning som svarar för sitt lov
6. Så kommo de jungfrur till konungens gård
Och ute för den själva drottningen står
7. Och nådiga drottning vad vi er spörja må
Behöver ert majestät nåt leijfolk i år
~~Nått leijfolk behöver jag inte i år~~
8. Nått leijfolk behöver jag inte i år
Men vad är det för syssla som I kan förstå
9. Ej kunna vi bryggja, ej kunna vi baka
Men vi kan det finaste silke ihop maka
10. Här hos jag en förgyllande väv åt er
Och kunnenn I åt mig den väven väva ner
11. Den yngsta hon trädde i shaft och istad
Den äldsta hon satte sig i väven ner
12. Det första slag hon i silkesväven small

- Där satte hon in den sköna drottningens namn
13. Där satte hon himmel, där satte hon jord
Där satte hon måne, där satte hon sol
 14. Det andra slag hon i silkesväven slog
Där satte hon späder, där satte hon mor
 15. Det tredje slag hon i silkesväven slog
Där satte hon in både fåglar och trån
 16. Den äldsta hon fällde den väven ned
Den yngsta hon bar den i drottningens famn
 17. Så lade de den väven på drottningens arm
Där fick den sköna drottningen skada sitt namn
 18. Så lade de den väven på drottningens knä
Där fick den sköna drottning skada fåglar och trån
 19. Så lade de den väven på drottningens bord
Där fick den sköna drottning skada måne och sol

- 20. Drottningen uppi golvet går
Och fograre var jag aldrig sig
- 21. Och hören Tjingsprur vad jag En säga må
Vävarlönen den skolen I få
- 22. Den yngsta ska hära mina nycklar på band
Den äldsta jag giver min ende son till man.
- 23. Detta är ej seden uti vårt land
Att oyster skall taga sin ende brod till man
- 24. Vad var väl I för en moder så hård
Lond sålde oss till fjörar för tio tunnors guld
- 25. Då vordt det glädje i konungens gård
När konungens de var komna igen
- 26. Då vordt det glädje i konungens land
När konungen kommit och fått barnen i sin famn.

[Fru Björklund har läst denna visa av
sin mormor.]

Peder han gångar sig i kammaren in
[Herr Peders sjöresa.]

- 1. Peder han gångar sig i kammaren in
Hans kammar och han keusar upp sitt tår
Sen gångar han sig in till footermodern sin
Och frågade vad död han skulle få
- 2. Ink skall du dö uppi sötöängen din,
Ej heller varda slagen uti krig
Men akta dig väl för de bölgorna de blå
Att inte de förkorta ditt liv.
- 3. ~~2.~~
Rej jdg skall bygga skepp utav lätteste kork
Och master utav valfiskaben
Och flaggorna skall vara utav rödaste guld
Och vimplarna skall vara likaså.
- 4. Och när de hade seglat en fyrabundra mil
Började skeppet till att stå
Då både de till Gud och till sin far i himmelen
om hjälpe

Om de detta kunde få.

5. Kaptenen som var en förständig man
Och talade förständig ord
Han sade mina gossar kom till oss kastlot
Om vem bladt oss den största synd har gjort
6. Den första gång guldtärningen på taffelbordet sprang
Emellan de shepparemän
Föll lotten på Peder, den föll för första gång
På vår älskelige konungason.
7. Den andre gång guldtärningen på taffelbordet sprang
Emellan de shepparemän
Föll lotten på Peder, den föll för andre gång
På vår älskelige konungason.
8. Den tredje gång guldtärningen på taffelbordet sprang
Emellan de shepparemän
Föll lotten på Peder, den föll för tredje gång
På vår älskelige konungason.
9. Så är det nu jag som den största synd har gjort

Så bekänner jag för eder mina brott.
Två kyrkor har jag rövat, två kloster har jag bränd
Tre flickor har jag narret och skämt.

10. Om någon utav eder skulle komma i land
Och min fostermoder frågar efter mig
Säg henne att jag tjänar uti främmande land
Säg henne att jag har det ganska bra.
11. Om någon utav eder skulle komma i land
Och min fosterfader frågar efter mig
Säg honom att jag vävar uti evighetens land
Säg honom att han bättra sig må.
12. Om någon utav eder skulle komma i land
Och min fastemor hon frågar efter mig
Säg henne att jag vilar under böljornas blå
Säg henne att hon gifta sig må.
13. Sen togo de Peder i hans guldgula hår
Och hivade honom uti sjön.
När Peder börjar sjunka, börjar skeppet tillgå
Och waja uppå böljorna de blå.

Den bergtagna.

1. Och jungfrun skulle sig åt ottoängen gå
Tiden görs mig lång
Så gick hon den vägen, åt höga berget låg
Men jag vet att sorgen är tung
2. Hon klappade på bergadörren med fingerna små
Stå upp du höge bergakung drag läsen ifrån
3. Och upp steg höga bergakung drag läsen ifrån
Så bar hon den bruden i silhessängen blå
4. Så var hon i berget i åtta runda år
Fick sönerna sju och en dotter så blid
5. Jungfrun gångar sig för bergakungen stå
Och giv åt jag fingre till moder min hemgå

6. Och nog kan du hem till din moder på gå
Blott du ej vill nämna sju barnen de små
7. Och när ~~så~~ hon kom på sin kära moders gå
Ute för henne kuld modern står
8. Och när har du varit så långan en tid
Nu haver du väl varit i rosende tid.
9. Och inte har jag varit uti rosende tid
I berget har jag varit så längen tid
10. I berget har jag varit i åtta långa år
Där har jag haft sju söner och en dotter så blid
11. Bergakungen igenom dörren steg
Vi står du här och talar så mycket ont om mig
12. Och inte har jag talat något ont om dig
Men väl om det goda du gjort emot mig
13. Så slog han henne på blekan kind
Så blodet stänk på snöre kjörteln så fin.

14. Packa dig på dörren och låt det ske fort!
Och aldrig skall du komma inför din moders
port.

15. Farväl, min kära fader, farväl, min lullda mor
Farväl, min kära syster, farväl, min kära bror.

16. Farväl, du höga himmel, farväl du grö-
na jord!
Nu rider jag till berget, där bergakungen
bor.

17. Så redo de över den mörka, långa skog
Hon bitterliget grät men bergakungen log

18. Så gingo de berget sex gånger omkring
Så öppnades dörren och de stego in.

19. Ung dottern framsatte den röda guldstol:
O, vilen är här, min sorgbundna mor

20. Och hämta mig in de glasen med mjöd:
Därav vill jag dricka mig självan till död

21. Och första dricken hon av mjödglaset drack
Hennes ögon de lycktes och hjärtat det brast.

[Avskriften är en visbok, tillhörig fru Björk-
lunds dotter. Fru Björklund meddelar i ett brev
till upptecknaren, att dottern fått den av en skol-
kamrat, vars mor är född i Vitaby.]

Jungfrun gångar sig åt högaste berg

1. Jungfrun gångar sig åt högaste berg
skådar ned i den djupaste dal
där får hon se ett spejv gånge
uti Talli, Talli, Ta, uti kopparsan sa,
uppi, tre matrosar där var

2. Ack kära du min moder ~~får jag en sjömatros~~
får jag en sjömatros
det är den med de mörkbruna lockarna
uti talli, talli, ta, uti hoppans sa
det är allra kärasten min.
3. Ack kära du min dotter
ställ ingen sjömatros
utan låt de matroserna fara
uti talli, talli, ta, uti hoppans sa
och bli du här hemma hos mig
4. Ack kära du min moder
får jag en sjömatros
det är den med de rosenröda kinderna
uti talli, talli, ta, uti hoppans sa
det är allra kärasten min.
5. Ack kära du min dotter
ställ ingen sjömatros
utan låt de matroserna fara
uti talli, talli, ta, uti hoppans sa
och bli du här hemma hos mig.

6. Ack kära du min moder
får jag min arvedel
den kan du mig inte förmäna
uti talli, talli ta, uti hoppans sa
så reser jag med lilla vänne^{min}
7. Ack kära du min dotter
ställ ingen arvedel,
den haver din fader bortspelat
uti talli, talli ta, uti hoppans sa
i kort och i tärningaspel.
8. Säg, haver min fader den bortspelat
uti kort och i tärningaspel
så packa ihop mine kläder
uti talli, talli ta, uti hoppans sa
så reser jag med lilla vänne^{min}

[Den gård i Ravlunda blev upptecknaren vågrad att komma in i boningslängan för att upprita en plan av den (se fru Björklund skriver här om i ett brev: "Jag kan även tala om för Er, varför Ni inte fick komma in i den gamla gården i Ravlunda. Folket där äro mycket vidskepliga de trodde nog att något ont skulle hända dem om Ni fick komma in. Här var en i går kväll som heter Johan Andersson, som känner till dem, han sade att där låg en stor sten i en skogskulle norr om gården, där brukade gubben gå och blossa och röka med krut om kvällarna för att freda djuren för sjukdom."]

"Den gamle drängen" i Jöns Trulsgård, Ingelstorp

[Kallas "den gamle drängen". Har jämt till Jöns Truls i Hammar (Ingelstorp) sedan ungdomen. Omkring 60 år - Se också IV 4.)

Sant Bles skulle pirona inte spinna. Bläsk det då var det bra. De skulle lägga en viska på en sten. Bläsk den bort blev det ett gott år

Per med den hute stenan, sa de. Då skulle det Toa lika mycket. ovan som under jord.

Tre fåror i Tor (mars) betydde ett gott år.

Den 16 april skulle de ^{se} så ärker. Blev det bäst då, att de inte kunde så, skulle de så på loggolvet lite. Men så skulle de.

Regnade det jäskedag kunde de så lin på höga barkar d. v. s. det blev ett vått år.

M. 1 1735

Regnade det mildsommars var det värre än iver. Ja, det var dåligt.

Pingstidagsregn var gott.

Bartholomeus kunde man vänta böstvär.

När Kranan kom på skänkerjör, det var den tredje torsdan i Tor, då skulle där vara släkt för ~~de~~ så att dog för der fönstren annars.

Fris det Froenatt (värpsnatten) fri det sen 40 nätter.

Beda skulle de vara fria från frostnätterna. Då skulle de kunna sitta bruna böror.

Mellan korsmässan och morsmässan skulle de så råg för att inte masken skulle ta den.

Galla-veckan skulle de inte slakta. Det var veckan vid den dan som peter Gallus.

Fruntimmersdagarna skulle de börja slå hö i mossarna för att de skulle ha det undan till råghösten.

M. 1 1735

Ja, då folk gav akt på stjärnorna. De visste på deras ställning thursent det var. Gjustjärnan synes i söder. Harlavagnen är en stjärnbild, Maricrocken en annan.

Julafton skulle det vara två ljus tända, mannens ljus och kvinnans ljus. Det var ljus som stod sig längst, kom att leva längst. De hade stakar med plats för två ljus.

De gamle kvinnorna plockade vislags träd som de skulle ha till rökelse. De skulle plocka dem midsommarafton.

De som är erfarna gå inte ut sen ^{i Trädgården} solen är nedgången. De kunna lätt bli "homme blåsta".

Åsk är där många som kommit i förtur för och liksom den svenske kullen. De bli utslagna över hela kroppen. (Bylle?)

Åker Anders Svens i Hammar:
[Hammar, Ingelstorps s:n. - 70 år]

Drängarna sjöng på ägg mid-
sommarafton och hade gillet midsom-
mardagen och dagen efter. Pägarna
gick gringrafton. De sjöng den van-
liga visan: Godafton om Ni hemma
är. Den långa dansen hade ^{de} midsom-
mardagen. Då var de ute och sprungo
i gårdarna, av en gård i en annan.
De förste hade en handduk med sej
och i varje gård de var inne så
stannade de och lyfte upp den och
spelmanen sprang först under och
sen de andre. Det var bara vid mid-
sommardagen de sprang den långa dansen.
Det är en 55 år sedan.

Register.

Årets arbeten och fester (und. jule)
Yulen
Bröllop, födsel, sjukdom, död och begravning
Sånger
Ortsågner
Folkvisor
Ordspråk och ordstäv.

M. 1217351
Arbets arbeten och fester (und. jul)

Baka, förbud s. 120

Dansa "Gubbe Noak" s. 102

Danslag s. 5, 30, 45 (se också Maj- och Midsommarsfirande)

Dragarna, gå över stäl s. 4

Eldar s. 79, 139

Gillen (se också Maj, Midsommars, Jul och Begravningsgravning) s. 44

Gödsel, första greptaget s. 9

" " lasset s. 21

Kors, som skydd s. 9, 32

Kransagille s. 68, 75, 86, 90, 95, 100, 117, 120, 190.

Lin, skyddar när det står på rot s. 111

Linsädd s. 168, 193

Lunga dansen s. 7, 30, 45, 118, 189, 191, 212.

Majstäng (se Midsommarsfirande)

" " utbildningar s. 51, 58, 69, 77, 87, 96, 138, 190, 191.

Majfirande s. 51, 54, 68, 74, 85, 93, 98, 99, 167, 177, 212.

Majvisa (se föreg.)

M. 1217351

Marknad s. 71, 90.

"Mickel", gå med s. 79, 94

Midsommars, kärleksorakel s. 52

" " plocka blommor till medicin s. 52, 211.

" " åtgärder för att bli gift s. 139.

Midsommarsfirande s. 5, 18, 51, 58, 68, 75, 86, 90, 95f, 100, 117, 138, 172f, 190f, 212.

Månen s. 26, 33, 50, 66f.

Märken (se också följande) s. 24, 26, 50, 67.

Märkesdagar, Bartholomæus s. 20, 45, 50, 83, 210

Pæda s. 210

Blasius s. 8, 209

Fabian s. 50

"Froldan" s. 25, 210

Fruntimmersdagarna s. 210

"Galla"veckan s. 210

Korsnässan s. 210

Matthias s. 45

Michael s. 20

Midsommars s. 210

Morsnässan s. 210

Peter Matt s. 19, 210.

Märkesdagar, Pingst s. 210
 Påskdagen s. 209
 Skärtorsdag s. 9
 Tor månad s. 19, 51, 209, 210.
 Valborg s. 8
 Vårfrudagen (se Froedan)

Mässa, ge s. 78.
 Ohysa, läsa bort s. 23
 Örm, griva ned s. 23
 "Pirgille" s. ~~123~~⁷⁹, 123
 Pingst, sjunga för ägg s. 212
 Påsk, gå med "mickel" s. 79, 94.
 Röka, för att skydda kreaturen s. 208
 Skott dagen s. 140
 Sjärbilder s. 31, 66, 211
 Stäl, som skydd, s. 7, 21, 41, 46
 Sudd (se också Märken o Märkesdagar) s. 7, 21
 25, 84, 209.

Tranan s. 210
 Vittisodag, piorna ha gille s. 49, 123.
 Väderleken (se också Märkesdagar) s. 8
 Öknamn s. 152

Jul.

Dräkter på väggarna s. 62
 Felix, gå med, s. 60, 92 f.
 Goanisse (se också Sägner) 49
 Gårväta (se också Sägner) 16, 22, 48, 81, 141
^{göddeln, spektakel med. s. 58, 71, 101}
 Halm, på golvet s. 72, 83, 91
 Halmkrona, s. 88
 Julbröd s. 80, 87, 98, 119.
 Juldagen, stanna hemma s. 142
 Julgran s. 62
 Julklapp s. 61
 Julmat, står inne (se också Julbröd) s. 22, 88.
 Idunt, gille s. 72
 " , gå med. 59 f, 89, 92 f, 165.
 Lehar s. 62 f, 142.
 Mondel i gröten s. 142
 Spöken s. 61
 Staffan, rida, s. 58, 71, 81, 88, 92, 167, 177.
 Stjärnan, gå med, s. 62, 72
 Tjänarna, få julkakor s. 88
 Trettonafton, bylla gluggarna, s. 32
 Varsch s. 89, 119, 211.

Bröllop, födsel, sjukdom, död och begravning.

- Ask, få utslag av, s. 210
 Barnsångskvinna s. 91
 Begravningsgille s. 125
 Begravning, majning s. 127
 Berrsten, skydd mot kolldom s. 171
 Bröllop, skjuta vid, s. 72
 Söd tar sjukdom med sig s. 124
 Döds Kemp 122 f.
 Döds varsel 35, 89, 119, 121 f, 211.
 Dagg, botemedel mot sjukdom s. 52
 " väller sjukdom s. 38
 Drömmar s. 35
 Gångare, skydd mot, 46, 123
 Gravar, inte bryta blommor på, s. 126
 Gravfynd s. 37
 "Grims bettet" s. 29.
 Glömande kvinna (se också Lyte) s. 53
 "Flommebläst" s. 24, 210
 Gylle bläst s. 134, 210

- Kasta ratten s. 24
 Kloka s. 17, 23, 24, 38, 40, 49, 105, 108 f, 111 f, 113 f,
 132 f, 135, 139, 147, 193.
 Kyrkogården, föremål från, s. 37, 138
~~Lyte~~ s. 193.
 Lik, vällning av, s. 123
 Likbärare s. 125
 Likklädnad s. 123
 Liklig s. 125, 126
 Likvaka s. 127
 Lin, skyddar när det står på rot, s. 111.
 Lyten, olika slag, s. 32, 52, 54, 116
 " , karstär, s. 116
 " , skricklyte, s. 37
 " , skåver, s. 115 f, 137.
 " , slaget, s. 53
 " , twingesjukan, 113 f.
 Måra, s. 53, 136
 Mördad, se också Spöckeri
 " , stenar kastas över groven, s. 128 f.
 " , namnet väter inte igen, s. 129.
 Naglar, s. 32, 123, 138
 Nyfött barn, tvättas, s. 137
 Ödöft barn, s. 41, 127, 138

"Ommeblästa" s. 24, 210.

Reining, när kvinnorna ha, s. 30

Sjukdom (se också Lyte o. Klocka) s. 24, 31,
38f., 47f., 52, 65, 124, 134, 138,
147, 210.

Själsspilling ^(se också Spökeri) s. 125

Spökeri, upplevelse (se också Sägner) s. 11, 34,
46, 56, 64f., 107f., 111, 127.

Stål, skydd mot troll och gengångare, s. 41, 46,
"Torsabettel" s. 38

Trollkunnata s. 111, 138

Trollkonst s. 48

Vatten, som präst äkt över, s. 47

Varulv s. 53, 136

Vårtor s. 124

Utkagt s. 111, 138

Älvaklä s. 111, 138.

Sägner

"Brydestua" s. 66, 169.

Bäckhästen, s. 30, 42, 107f., 148, 192

De dödas julotta s. 63, 131

"Den onde", 126, 143f.

Domare s. 27

Äldsväda s. 105

Gengångare se Spökeri

Goanisse s. 11f., 26, 49, 63, 142

Goaväta ~~se också jul 7 82~~

Flätor, s. 140f.

Kyrkor s. 37, 49, 83, 149, 150.

Lyktegubbar s. 169

Mannen, som lag hos sin hustru vid kinnröden s. 168

Mara s. 53, 136

Mästerjuvar 103, 106.

Nattsvanar s. 15

Nermanade s. 12, 29

"Noak Skytt" s. 14, 44, 55, 169

Noe jakt (se föreg.)

Präster, s. 12f., 29, 130, 150.

Sjöfrun, s. 34

Spökreakter s. 55

Spöktur s. 55

Skatter s. 36

"Skau mannen" s. 56, 64

"Skansman" s. 56, 64, 82.

Snapphanor s. 151, 170

Skomakare s. 104

Spökeri (se också föreg. avdelning) s. 11,
26, 30, 37, 63, 126, 127, 129f 149,
152.

Troll s. 9, 40, 41, 54, 65, 105, 145f. 168

Underjordiska (se föreg.)

Väskytter s. 23, 44.

Vävar s. 89

Lokalsägnor

(Se också föreg. avdelning.)

Bolskög, öknamn, s. 152

Borrby, S: T Cecilias källa s. 150

" , Somaring s. 152

Brösarp, Drottning Margareta, s. 169

" , Svärtningsplats s. 170

Flagerstad, Jins Hanna, s. 37

Kronovall, Hur godset blev till, s. 151

Löderup, Prästen och Jins Grim (Kris-
tian Tyrann), s. 13, 39, 150

" , Fru Cecilia s. 130

Mellby, Helgon s. 83

Nedrabu, Kyrkan s. 49

Raulungfild, Drottning Margareta s. 169

Rörum, Kungakällan, s. 73, 82

S: T Olof, Fran som tog S: T Olofs yta s. 149

" , S: T Olofs källa s. 150

Vitaby, Kyrkans byggande, s. 83

Ö. Ingelstad, Kung Inge och kung Gorm s. 194

Övedskloster, Flickan som framgick på
brödet s. 16

Auflerhället av dessa lokalsägnor finns utför-
ligare varianter i upptecknarens **II** saml.

(Jungfrun och näcken), fragm., sid 43

Och jungfrun gick i kammaren in (Den lille
båtsmannen) s. 153

Peder han hjänke på korungens gård s. 156
Agneta gångar sig den breda vägen
fram (Den bergtagna), fragm. sid 159

Där skedde ett under uti hela
stan (Skymmodern) sid 162.

Det var en gång konungadöttrarna två
(De två konungadöttrarna) sid. 195

Peder han gångar sig i kammaren in,
(Herr Peders sjöresa) sid. 199

Och jungfrun skulle sig åt ottesängen gå sid 202

Jungfrun gångar sig åt högaste berg, fragm. s. 205

Jungfru Mari och hennes son
(Legendvisa), fragm. sid 184.

Sid. 24f, 104, 106, 136

